Effectiviteit Rekenkamerrapporten

Wat is er met de aanbevelingen gedaan uit de Rekenkamerrapporten?
2015 – 2020

Onderzoek van de rekenkamercommissie Rheden

Versie: Eindrapport

Datum: 28 februari 2023

gemeente Rheden

Inhoud

1 Inleiding 3

2 Opzet onderzoek 3

2.1 Onderzoeksvragen 3

2.2 Afbakening onderzoek en normenkader 4

2.3 Aard en vorm van het onderzoek 4

3 Opvolging aanbevelingen 5

3.1 Subsidiebeleid in de gemeente Rheden (2015) 5

3.2 Ruimte voor initiatieven (2017) 6

3.3 Armoede en Minimabeleid (2017) 7

3.4 Programmabegroting (2020) 7

3.5 Toezicht en handhaving in het fysieke domein (2020) 8

3.6 Opvolging aanbevelingen Effectiviteit eigen aanbevelingen 9

4 Hoe zijn aanbevelingen ervaren en gemonitord? 10

4.1 Kwantiteit en kwaliteit van de aanbevelingen 10

4.2 Besluitvorming en monitoring 11

5 Conclusies en aanbevelingen 12

5.1 Conclusies 12

5.2 Aanbevelingen 13

BIJLAGEN 15

1 Reactie van het college van B & W 16

2 Nawoord rekenkamercommissie 18

3 Geraadpleegde documenten 19

4 Het normenkader 20

5 De stoplichtenrapportage 21

1 Inleiding

In bijna elk rapport dat de rekenkamercommissie Rheden uitbrengt, doet zij zowel aanbevelingen aan de gemeenteraad als aan het college van burgemeester en wethouders (het college hierna) van de gemeente Rheden. Tijdens de behandeling van de rapporten in de gemeenteraad gaat het college en de gemeenteraad met elkaar in discussie en worden er al dan niet afspraken gemaakt in hoeverre beide de aanbevelingen willen overnemen.

De voormalige rekenkamercommissie (RKC) heeft al eerder onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de eigen aanbevelingen. Dat rapport dateert inmiddels uit september 2015. In de tussenliggende periode zijn 7 nieuwe onderzoeken afgerond waarvan 3 onderzoeken door de huidige rekenkamercommissie.

Tijd om opnieuw aan de gemeenteraad een overzicht aan te bieden van de mate waarin de aanbevelingen die de gemeenteraad heeft overgenomen, (na een periode van minimaal 1 jaar) daadwerkelijk uitgevoerd zijn door de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie.

De essentie van dit rekenkameronderzoek is om vast te stellen in hoeverre de aanbevelingen uit rapporten zijn opgevolgd. Daarnaast is het ook een manier voor de huidige rekenkamercommissie om haar eigen effectiviteit te evalueren.

Een doorwerkingsonderzoek gaat verder dan het vaststellen of de implementatie van aanbevelingen is afgerond. Het is vooral een manier om vast te stellen op welke manier het proces om invulling te geven aan deze aanbevelingen is ingezet en welke punten hierbij nog nadere aandacht vragen. Daardoor biedt een doorwerkingsonderzoek tevens de mogelijkheid om tussentijds, aan de hand van de bevindingen, aanbevelingen mee te geven die ondersteuning kunnen bieden in het vervolg van het implementatieproces.

Leeswijzer
Deze notitie is als volgt opgebouwd. Gestart wordt met een beschrijving van de opzet van het onderzoek (hoofdstuk 2), waarna u in hoofdstuk 3 de status van de aanbevelingen per onderzoeksrapport aantreft, in hoofdstuk 4 de conclusies en in hoofdstuk 5 de aanbevelingen. De bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders en het nawoord van de rekenkamercommissie zijn opgenomen in bijlage 6.1 en 6.2.

2 Opzet onderzoek

Doel van dit onderzoek is om vast te stellen in hoeverre de aanbevelingen uit de rekenkamerrapporten zijn opgevolgd en wat de gemeenteraad, het college, de ambtelijke organisatie én de huidige rekenkamercommissie Rheden hiervan kunnen leren. In paragraaf 2.1 staan de onderzoeksvragen en deelvragen centraal en in paragraaf 2.2 is de onderzoeksaanpak beschreven.

2.1 Onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag is:

Hoe effectief zijn de gedane onderzoeken en de destijds geformuleerde aanbevelingen van de voormalige en huidige rekenkamercommissie Rheden in de periode 2015-2020 geweest, en welke leerpunten zijn hieruit te trekken voor de huidige rekenkamercommissie Rheden, de ambtelijke organisatie, het college en de gemeenteraad?

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen.

1. In welke mate zijn de aanbevelingen uit onderzoeken in de periode van 2015 t/m 2020 die zijn overgenomen door de gemeenteraad, opgevolgd door de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie?
2. In welke mate zijn de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport "EFFECTIVITEIT EIGEN AANBEVELINGEN" van september 2015 opgevolgd?
3. Hoe zijn de onderzoeken en de aanbevelingen ervaren?
4. Zijn er procedureafspraken ten aanzien van de aanbevelingen van de voormalige en huidige RKC en de uitvoering hiervan en hoe functioneren deze?
5. Wat kunnen gemeenteraad, het college, de ambtelijke organisatie en de huidige RKC leren uit de beantwoording van voorgaande vragen?

2.2 Afbakening onderzoek en normenkader

Het onderzoek betreft de navolgende rapportages:

- Toezicht en handhaving in het fysieke domein (2020)
- Programmabegroting (2020)
- Armoede en Minimabeleid (2017)
- Ruimte voor initiatieven (2017)
- Subsidiebeleid in de gemeente Rheden (2015)
- Effectiviteit eigen aanbevelingen rekenkamercommissie Rheden (2015)

Het onderzoek "Onderzoek naar meldingen in de openbare ruimte (2020)" blijft hierbij buiten beschouwing omdat het een Doe-mee onderzoek van de NVRR betrof dat vooral resulteerde in operationele aanbevelingen en derhalve niet ter besluitvorming maar ter kennisname aan de gemeenteraad is voorgelegd.

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen wordt gebruikgemaakt van een normenkader. Het normenkader treft u aan in bijlage 4.

2.3 Aard en vorm van het onderzoek

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode van september tot december 2022 en is uitgevoerd in eigen beheer door de externe leden van de rekenkamercommissie Rheden.

Beknopt weergegeven zijn tijdens het onderzoek de volgende stappen doorlopen:

Stap 1: Opstellen formulieren doorwerking rekenkameronderzoek en Startbijeenkomst
Het normenkader (zie bijlage 4) is vertaald naar een formulier doorwerking en deze is, na een startbijeenkomst met betrokkenen, ter beantwoording voorgelegd aan de ambtelijke organisatie en de griffier. Hiertoe heeft niet alleen documentenonderzoek, maar ook groepsinterviews plaatsgevonden.

Stap 2: Analyse fase.
Doel van deze fase is om antwoorden te verkrijgen op deelvragen 1 tot en met 4: de opvolging en ervaring van de aanbevelingen uit de onderzoeken uit 2016-2020, het eerdere evaluatieonderzoek en de procedure.

<u>Documentenonderzoek</u>
De aangeleverde documenten zijn geanalyseerd en waar nodig is aanvullende documentatie opgevraagd.

(Groeps)interviews
Om meer informatie en toelichting te krijgen over de status van de aanbevelingen, het effect ervan en de procedure hebben (groeps)interviews plaatsgevonden met de betrokken beleidsmedewerker(s), de griffier, een vertegenwoordiging van de gemeenteraad én de Rekenkamercommissie. Van de gesprekken zijn verslagen gemaakt, die ter accordering aan de gesprekspartners zijn voorgelegd.

Stap 3: Rapportage
Op basis van de ingevulde overzichten en ontvangen documenten zijn de bevindingen van de onderzoeker per aanbeveling weergegeven met een stoplicht (groen, oranje of rood). De bevindingen zijn ter correctie op feitelijke onjuistheden voorgelegd aan de ambtelijke organisatie. Daarna is het rapport aangevuld met conclusies en aanbevelingen en voor een bestuurlijke reactie aangeboden aan het college. De bestuurlijke reactie en het nawoord van de rekenkamercommissie zijn opgenomen in bijlage 1 en 2.

3 Opvolging aanbevelingen

In dit hoofdstuk zoeken we antwoord op de eerste en tweede deelvraag:

1. ***In welke mate zijn de aanbevelingen uit onderzoeken in de periode van 2015 t/m 2020 die zijn overgenomen door de gemeenteraad, opgevolgd door de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie?***
2. ***In welke mate zijn de aanbevelingen uit het rapport "EFFECTIVITEIT EIGEN AANBEVELINGEN" van september 2015 opgevolgd?***

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de mate waarin de aanbevelingen daadwerkelijk uitgevoerd zijn door de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie. Het betreft de volgende onderzoeken (paragraaf 3.1 tot en met 3.5):

- Subsidiebeleid in de gemeente Rheden (2015)
- Ruimte voor initiatieven (2017)
- Armoede en Minimabeleid (2017)
- Programmabegroting (2020)
- Toezicht en handhaving in het fysieke domein (2020)

In paragraaf 3.6 volgt een analyse van de mate waarin de aanbevelingen zijn opgevolgd uit de vorige evaluatie "Effectiviteit eigen aanbevelingen rekenkamercommissie Rheden (2015)".

In de paragrafen wordt volstaan met een algemene bevinding per rapport en de aandachtspunten die er op dit moment nog zijn. De onderliggende, gedetailleerde stoplichtenrapportage is opgenomen in bijlage 5.

3.1 Subsidiebeleid in de gemeente Rheden (2015)

Dit rapport gaat over het verstrekken van subsidies; niet over het genereren van subsidies. Alle aanbevelingen (5 in totaal) zijn geheel of gedeeltelijk opgepakt en vooral in de periode tot 2017 is uitvoering gegeven aan de aanbevelingen. Maar, 7 jaar na het verschijnen van het rekenkamerrapport, zijn nog geen van de aanbevelingen geheel afgerond. Dat is, volgens de ambtelijke organisatie, vooral te wijten aan personele ondercapaciteit in de periode 2017 – 2021. Naar aanleiding van de aanbevelingen is een subsidiecoördinator aangenomen die alle aanvragen registreert en voorbereidt voor het domein Samenleving.

Aanbevelingen of onderdelen van aanbevelingen die nog aandacht behoeven zijn:

- Binnen het sociaal domein is een subsidiecoördinator aangesteld. Er vindt geen sociaal domein overstijgende, overkoepelend coördinatie en sturing op subsidies plaats. Ook het overzicht van subsidies die de gemeente verstrekt omvat alleen de subsidies uit het sociaal domein. Er is geen algemeen beleidskader subsidies en het evalueren van de effectiviteit van de inzet van subsidies in algemene zin vindt niet plaats. De werkprocessen zijn niet beschreven en er wordt geen registratiesysteem gebruikt dat het mogelijk maakt om het subsidieproces te monitoren.
- Van jaarlijkse basissubsidies onder de € 5.000, - wordt alleen periodiek getoetst of deze bijdragen aan het algemene doel van samenredzaamheid.
- In subsidieverzoeken boven de € 5.000, - dient te worden aangegeven op welke wijze de activiteit bijdraagt aan het realiseren van de doelen van het betreffende beleidsterrein. In een aantal beleidsnota's (zoals de Cultuurnota of de nota Minimabeleid en schuldhulpverlening) zijn meetbare doelstellingen en indicatoren opgenomen en in andere beleidsnota´s (zoals het meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein) zijn de doelstellingen algemeen van aard. De outcome wordt gemeten op basis van de informatie die door de subsidieontvanger bij het subsidieverzoek en bij de verantwoording hiervan wordt aangeleverd.
- De toelichting op de financiële verordening is nog niet geactualiseerd teneinde de toelichting op de inhoud te laten aansluiten. Planning is dat deze in 2022 zal worden herzien en begin 2023 aan de gemeenteraad ter besluitvorming zal worden voorgelegd.

3.2 Ruimte voor initiatieven (2017)

Alle aanbevelingen (6 in totaal) zijn geheel of gedeeltelijk opgepakt maar het grootste deel van de aanbevelingen is, 5 jaar na het verschijnen van het rekenkamerrapport, hetzij (nog) niet volledig in uitvoering genomen of nog niet afgerond. In 2018 zijn 3 ontwikkelmanagers gestart met de opdracht om ideeën, initiatieven en wensen vanuit de samenleving op te halen en als verbinder de afstand te verkleinen tussen de gemeente Rheden (ambtelijk en bestuurlijk) en haar inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, onderwijs en andere belangengroepen. Belangrijkste doel was om de sociale cohesie te bevorderen. Idee was dat deze manier van werken niet alleen de mogelijkheid zou bieden om initiatieven uit de samenleving verder te brengen maar ook om de ambtelijke organisatie te leren over hun rol in deze processen ten opzichte van andere partners en hierbij de grenzen op te zoeken. Door het wegvallen van twee van de drie ontwikkelmanagers, de wijze waarop de ambtelijke organisatie is ingericht en de hoge werkdruk die medewerkers ervaren, staat spanning op het realiseren van deze doelstelling.

Aanbevelingen of onderdelen van aanbevelingen die nog aandacht behoeven zijn:

- Tijdens de behandeling van het rekenkamerrapport in de gemeenteraad van juni 2017 is door de raad de motie 'Optimaal ruimte voor initiatieven' aangenomen. In deze motie werd de opdracht uitgesproken om voor het einde van 2017 een bijeenkomst te organiseren met het college, de gemeenteraad en de inwoners van de gemeente Rheden om te praten over ieders eigen rol; het spanningsveld tussen 'Initiatief – algemeen belang' en 'regels – ruimte' en het loslaten met of zonder grenzen. Dit zou moeten uitmonden in een participatienota. Deze bijeenkomst heeft op 21 november 2017 plaatsgevonden maar uiteindelijk is hierop geen vervolg gekomen. Dit was een bewuste keuze (zie volgende bullet).
- Een beleidsnotitie 'overheidsparticipatie/ruimte voor initiatieven' is nooit vastgesteld, met als gevolg dat (nog) niet is vastgelegd wat de gemeente wil realiseren, waaruit dat blijkt en hoe de resultaten worden gemonitord. Dit was een bewuste keuze van het college, dat koos voor 'te leren door te doen'. In de nabije toekomst zal wel een participatienota worden opgesteld, omdat dit een vereiste is vanuit de Omgevingswet.
- Communicatie en informatievoorziening aan inwoners vindt voornamelijk via de website: "www.ikbuurtmee.nl" plaats. Via deze werkwijze zijn 35% van de huishoudens bij dit

platform betrokken. Uit de ter beschikking gestelde stukken is niet gebleken van een actieve informatievoorziening aan ondernemers. Noch dat op dit moment, buiten "www.ikbuurtmee.nl", ervaringen structureel worden verzameld en een structureel proces van leren en verbeteren is ingericht.

- De intentie om het "ja, tenzij..."-principe te hanteren is er. Zo is bijvoorbeeld in het sjabloon B&W-voorstel het kopje 'informeren' gewijzigd in 'communicatie en participatie'. Maar van een echte cultuuromslag binnen de organisatie is nog geen sprake al wordt hierop, volgens het directieteam, momenteel integraal gestuurd. Een hoge werkdruk wordt als een van de redenen hiervoor aangedragen. Er zijn (nog) geen heldere spelregels opgesteld die houvast kunnen bieden aan medewerkers van de ambtelijke organisatie en duidelijkheid en heldere verwachtingen bij de initiatiefnemer. Het innovatieoverleg waarin deze knelpunten in het verleden konden worden besproken is weggevallen.

3.3 Armoede en Minimabeleid (2017)

Alle aanbevelingen (13 in totaal) zijn geheel of gedeeltelijk opgepakt en de ambtelijke organisatie heeft stevig ingezet op de implementatie ervan; met als resultaat dat, 5 jaar na het verschijnen van het rekenkamerrapport, het grootste deel van de aanbevelingen inmiddels is afgerond. Op 23 februari 2021 is het beleidskader minima- en schuldhulpverlening 2021 – 2024 'Iedereen doet mee' geamendeerd vastgesteld. In bijlage 6 van dit beleidskader is, op verzoek van de gemeenteraad, per aanbeveling uit het rekenkamerrapport opgenomen hoe deze in het beleidskader zijn verwerkt.

Aanbevelingen of onderdelen van aanbevelingen die nog aandacht behoeven zijn:

- De bekendheid met regelingen onder inwoners met een laag inkomen die geen gebruik maken van een minimaregeling, wordt gemeten maar zijn vanwege het lage aantal respondenten indicatief en niet representatief. Maatschappelijke partners zijn hierover wel bevraagd. Het merendeel van hen is (zeer) ontevreden over de bekendheid van regelingen bij inwoners die baat hebben bij deze regeling. Hoewel intensief met partners wordt samengewerkt, blijkt uit de aangeleverde gegevens niet dat regelingen door partners op een outreachende (erop uit; mensen op straat of in hun eigen huis opzoeken) wijze onder de aandacht bij kwetsbare groepen worden gebracht.
- Er vindt actieve communicatie plaats over de verschillende minimaregelingen. Desalniettemin is het gebruik van de regelingen, waaronder het Kindpakket in de periode vanaf 2019 afgenomen. Als verklaring hiervoor wordt gegeven dat er vanwege Covid 19 minder contact met de doelgroep was.
- In 2021 is een nulmeting uitgevoerd, om te kunnen toetsen in welke mate de ambitie om de toegang te vereenvoudigen wordt gerealiseerd. Het betreft werk in uitvoering en het is nog te vroeg in het proces om hier uitspraken over te kunnen doen. Nog niet is overwogen of toekenning van een maatregel voor meerdere jaren een optie is.
- In het beleidsplan is het opstellen van een monitor sociaal domein niet opgenomen als actiepunt; aangegeven wordt dat deze monitor beschikbaar is via "Waarstaatjegemeente.nl". Op dit moment wordt wel gewerkt aan de totstandkoming van een dergelijke gemeentelijke monitor. In het beleidsplan zijn geen evaluatie- en rapportagemomenten vastgelegd; wel krijgt de gemeenteraad tweejaarlijks een factsheet aangereikt. De eerste in 2021 omvatte een nulmeting, naar de bekendheid en gebruik van minimaregelingen. Daarnaast is de gemeenteraad, op zijn verzoek, op 16 november 2022, lopende het onderzoek, geïnformeerd over de stand van zaken van het minimabeleid en financiële hulpverlening.

3.4 Programmabegroting (2020)

Alle aanbevelingen (4 in totaal) zijn opgepakt en door de ambtelijke organisatie, de gemeenteraad en het college is inmiddels al veel voortgang geboekt. Omdat gekozen is voor een groeimodel is het grootste deel van de aanbevelingen, 2 jaar na het verschijnen van het rekenkamerrapport,

(nog) niet volledig afgerond. De gemeenteraad heeft tijdens de behandeling van het rekenkamerrapport een amendement aangenomen: "Aan de slag met het advies van de rekenkamercommissie", waarbij een projectgroep: "Betere sturing op de toekomst" werd ingesteld, met als opdracht om te kijken of er verbeteringen voor de structuur van de begroting 2021 konden worden meegegeven. Naar aanleiding daarvan zijn diverse duidelijke normen door de gemeenteraad vastgesteld. Het proces wordt door de gemeenteraad begeleid via de Financiële Commissie. In de toekomst zal de discussie naar verwachting meer gaan over de verfijning van de (beleids)indicatoren. De vraag is of de Financiële Commissie ook ten aanzien van dit aspect de vinger aan de pols blijft houden of dat dit op een andere manier wordt belegd. Er is een organisatie-breed project "doorontwikkeling programmabegroting" opgestart, waarbij een nieuw logisch kader (zogenaamde doelenboom) en andere spelregels zijn vastgesteld waarbij de informatiebehoefte van de gemeenteraad als vertrekpunt is genomen. Doelstelling van het project is dat in 2025 de gehele programmabegroting aan het logisch kader voldoet dat de gemeenteraad heeft meegegeven.

Aanbevelingen of onderdelen van aanbevelingen die nog aandacht behoeven zijn:

- Het is op dit moment nog niet mogelijk om een duidelijke relatie te leggen tussen de 3 W-vragen omdat de 3e W-vraag nog niet is opgenomen. In de Programmabegroting 2023 zijn de eerste 2 W-vragen (**W**at willen we bereiken en **W**at gaan we daarvoor doen?) wel opgenomen. De 3e W-vraag (**W**at mag het kosten?) volgt in de Programmabegroting 2024, waarbij expliciet een koppeling tussen de doelenboom en de middelen die beschikbaar zijn zal worden gemaakt. Omdat op dit moment het nog niet bekend is op welk niveau de 3e W vraag wordt uitgewerkt (programma, thema, doel), kan nog niet worden vastgesteld in welke mate de uitwerking resulteert in voldoende inzicht in samenhang tussen de 3 W's en de Raad daarmee voldoende in staat stelt om (financiële) keuzes te maken en zijn controlerende taak adequaat te vervullen.
- In de Programmabegroting 2023 zijn indicatoren en risico's benoemd. Omdat er relatief veel resultaten (als uitwerking van de doelen) zijn opgenomen in de programma's is de lijst met indicatoren ook lang. De geschiktheid van benoemde indicatoren is nog niet beoordeeld (waaronder op actualiteit en continuïteit). Ook zijn de risico's op hoofdlijnen benoemd, maar zijn deze (nog) niet in financiële zin vertaald. Daarnaast wordt in de programmabegroting nog geen inzicht gegeven in de beïnvloedbare en niet beïnvloedbare kosten.
- Het streven is om de bestuursrapportages vanaf 2023 te laten aansluiten op de nieuwe opzet van de programmabegroting.
- Er is (nog) geen procesbeschrijving en de kwaliteitsbewaking van de vulling van de programma's is ook (nog) niet bij één persoon in de ambtelijke organisatie neergelegd. De vulling is de verantwoordelijkheid van beleidsmedewerkers, financieel adviseurs en de managers, in afstemming met de portefeuillehouder. Per programma zijn er 2 medewerkers samen verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking. Communicatie krijgt een belangrijke rol in de eindredactie.

3.5 Toezicht en handhaving in het fysieke domein (2020)

Alle aanbevelingen (12 in totaal) zijn geheel of gedeeltelijk opgepakt en door de ambtelijke organisatie is, zeker vanaf de start van het Programma Implementatie Omgevingswet, veel in gang gezet. Een groot deel van de aanbevelingen is, 2 jaar na het verschijnen van het rekenkamerrapport, inmiddels gerealiseerd; daarnaast is ook nog een groot deel in uitvoering. Het aantrekken van een programmamanager en het formeren van een projectteam heeft geleid tot de gewenste versnelling van de implementatie van de Omgevingswet. Op basis van een risicoanalyse is een nieuw beleidsplan opgesteld met daarin prioriteiten en doelstellingen en een meetbare doelstelling waarbij men streeft naar 85% naleving. Het Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)-Beleid is vastgesteld tot en met 2024 omdat dan naar verwachting de omgevingsvisie gereed is, waarbij de gemeenteraad een kaderstellende rol vervult.

Aanbevelingen of onderdelen van aanbevelingen die nog aandacht behoeven zijn:

- Vanaf januari 2021 is volop ingezet op de implementatie van de Omgevingswet, maar dat heeft nog niet geleid tot een omgevingsvisie en omgevingsplan. Het maakt onderdeel uit van de planning om deze in 2024 af te ronden.Het is een volgende stap van het Programma Implementatie Omgevingswet. Omdat de omgevingsvisie en het omgevingsplan nog niet zijn vastgesteld, kan op dit moment niet worden vastgesteld of de gemeenteraad vanuit een proactieve houding duidelijke afspraken met het college maakt over het verkrijgen van structurele informatie over de inhoud hiervan, waaronder toezicht en handhaving.
- Er vindt jaarlijkse afstemming plaats met externe partijen als de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Niet duidelijk is in welke mate er jaarlijks specifiek wordt afgestemd op het meer integraal toezicht houden en handhavend optreden. Wellicht dat ook dit tijdens het implementatietraject voor de Omgevingswet wordt opgepakt.
- Uit de behandeling van het raadsvoorstel inventarisatie Omgevingsvisie in de raad van 29 november 2022 kan worden afgeleid dat de raad betrokken wil worden bij de totstandkoming van de toekomstvisie Omgevingswet. Dit is evenwel (nog) niet vertaald in een specifiek besluit.

3.6 Opvolging aanbevelingen Effectiviteit eigen aanbevelingen

In september 2015 is het onderzoeksrapport "Effectiviteit eigen aanbevelingen van de rekenkamercommissie" verschenen. Op grond van de conclusies van het onderzoek is een aantal aanbevelingen geformuleerd voor de voormalige rekenkamercommissie, de gemeenteraad en het college.

We hebben geconstateerd dat, hoewel alle aanbevelingen geheel of gedeeltelijk zijn opgepakt, het grootste deel van de aanbevelingen, 7 jaar na het verschijnen van het rapport, nog niet is afgerond. Mogelijke reden hiervoor is dat tussentijds niet alleen wijzigingen hebben plaatsgevonden in de samenstelling van gemeenteraad, het college en het invullen van de griffiersfunctie, maar ook de bezetting van de rekenkamercommissie die vanaf 2015 geheel is vernieuwd.

Aanbevelingen of onderdelen van aanbevelingen die nog aandacht behoeven zijn:

- Hoewel dit door de gesprekspartners niet als specifiek aandachtspunt is meegegeven en de huidige rekenkamercommissie hier alerter op is dan voorheen, is het concreter invullen van het "wanneer" nog steeds een verbeterpunt omdat dit de gemeenteraad beter in staat kan stellen om de uitvoering van de aanbevelingen te monitoren.
- Er vindt geregeld overleg plaats met de gemeenteraad; meestal op initiatief van de rekenkamercommissie. De rekenkamercommissie was niet opgenomen in het introductieprogramma van de gemeenteraad maar zou hier in de toekomst wel graag een rol in vervullen.
- Door raadsleden wordt het blijvend monitoren en sturen op de uitvoering van de aanbevelingen als belangrijk knelpunt ervaren, waarvoor men zichzelf verantwoordelijk voelt, maar waarin men ook graag geadviseerd zou willen worden. Als voorbeeld wordt gegeven om jaarlijks tijdens een bijeenkomst de status van de aanbevelingen te bespreken.
- Reacties van het college zijn nog steeds vrij algemeen geformuleerd, waarbij niet duidelijk en specifiek wordt aangegeven welke aanbevelingen wel of niet (en waarom) worden ondersteund. Ook wordt in de regel in de bestuurlijke reactie nog niet specifiek aangegeven wat, welke afdeling van de ambtelijke organisatie op welke termijn gaat doen. Het college en de ambtelijke organisatie zijn hiertoe wel graag bereid. Het college onderschrijft het belang van het maken van duidelijke afspraken en is graag bereid om dit in afstemming met de Griffie te monitoren.

4 Hoe zijn aanbevelingen ervaren en gemonitord?

In dit hoofdstuk onderzoeken we de derde en vierde deelvraag:

3. Hoe zijn de onderzoeken en de aanbevelingen ervaren?
4. Zijn er procedureafspraken ten aanzien van de aanbevelingen van de RKC en de uitvoering hiervan en hoe functioneren deze?

4.1 Kwantiteit en kwaliteit van de aanbevelingen

Uit zowel de ingevulde vragenlijsten als uit de gesprekken volgt dat de aanbevelingen als bruikbaar en herkenbaar worden beoordeeld en dat ook het aantal aanbevelingen prima is. Ook is men het erover eens dat de aanbevelingen tot verbeteringen in het beleid hebben geleid. Aangegeven wordt dat de aanbevelingen concreet en behapbaar zijn, de onderwerpen van de onderzoeken relevant en de rapporten goed leesbaar. In het kader van het armoede en minimabeleid wordt opgemerkt dat een aantal aanbevelingen inmiddels op gespannen voet staat met de privacywetgeving. Wat ook is opgevallen is dat de aanbevelingen soms wat wollig zijn verwoord, dat de mate van diepgang varieert en dat de aanbevelingen zich soms te veel op "het hoe" richten, wat volgens de ambtelijke organisatie belemmerend kan werken. De gesproken leden van de gemeenteraad geven daarentegen weer aan dat specifieke en uitgewerkte aanbevelingen juist helpen bij de implementatie.

Vanuit de ambtelijke organisatie worden als tips meegegeven:

- Zet het gehele proces in een (gezamenlijke) planning. Van het uitbrengen van een rapportage, de besprekingen, het ontwerp tot en met de evaluatie.
- Ga voordat een rapport in het besluitvormingsproces gaat, met elkaar in gesprek over wat binnen een bepaalde termijn haalbaar is, zodat de gemeenteraad hiervoor ook een doel kan stellen.

Als tips geven de raadsleden aan de rekenkamercommissie mee:

- Zorg ervoor om ook na de inwerkingtreding van de Wet versterking decentrale rekenkamers de betrokkenheid van de gemeenteraad te organiseren. Het is belangrijk dat er ambassadeurs zijn in de gemeenteraad.
- Blijf trouw aan je onafhankelijke rol. Het is goed dat dossiers vanuit een niet politieke bril worden bekeken.
- Zoek vooral onze blinde vlekken op. De rekenkamercommissie helpt ons om het van een grotere afstand te bekijken, de grote lijnen te zien.
- Geef ons advies over wat nodig is zodat we de borging op orde krijgen en de aanbevelingen van de verschillende rapporten blijven monitoren.
- Zorg dat de rapporten goed te vinden zijn. Raadsleden geven aan nu moeite te hebben om de rapporten in Ibabs terug te vinden.

De raadsleden hebben ook adviezen voor zichzelf, hieronder de genoemde:

- We moeten met elkaar afspraken maken over hoe we de monitoring beter borgen. Dat is op dit moment onvoldoende geregeld.
- Het is verstandig, zeker voor nieuwe raadsleden, om oudere rekenkamerrapporten nog eens door te lezen. Deze bevatten veel informatie, helpen de grote lijnen te zien en inzicht te krijgen in wat hier in het verleden over is besloten.
- Zorg dat er ook na de inwerkingtreding van de nieuwe wet een klein comité is dat verbonden blijft met de rekenkamercommissie.

- Agendeer oudere besluiten en aanbevelingen periodiek in de fractievergaderingen om de status hiervan te bespreken.
- Je kunt zelf een heleboel; bijvoorbeeld door de lange termijnplanning periodiek op de agenda van de fractievergadering te zetten.
- De samenwerking tussen gemeenteraad, college en ambtelijk organisatie op de agenda te plaatsen. Dit onder meer omdat de kwaliteit van de raadsvoorstellen vaker leidt tot veel technische vragen en er beperkt contact met de ambtelijke organisatie mogelijk is.

Het is de rekenkamercommissie opgevallen dat met name het aantal aanbevelingen tussen de verschillende rapporten enorm varieert en dat niet in alle rapporten een tijdpad wordt benoemd. De rekenkamercommissie wil aanbevelingen graag zo kort en krachtig als mogelijk formuleren maar wel met voldoende toelichting, zodat de betekenis van de aanbeveling voor iedereen duidelijk is. Daarnaast is het soms een hele bewuste keuze om richtlijnen voor "het hoe" mee te geven omdat dit nodig wordt geacht om de raad te faciliteren in zijn kaderstellende en/of controlerende taak. De rekenkamercommissie wil graag zo weinig mogelijk aanbevelingen formuleren, maar wil hier geen maximum aan verbinden; als de inhoud het nodig maakt, kunnen er meer aanbevelingen nodig zijn.

4.2 Besluitvorming en monitoring

In het algemeen vindt de besluitvorming als volgt plaats:

- De griffier stelt een concept raadsvoorstel en raadsbesluit op. Het raadsbesluit heeft altijd dezelfde strekking:
  "De aanbevelingen uit het rapport van de rekenkamercommissie Rheden overnemen en het college verzoeken hier uitvoering aan te geven."
- Een onderzoeksrapport wordt door de rekenkamercommissie Rheden gepresenteerd in een vergadering, waarbij door raadsleden tevens vragen kunnen worden gesteld naar aanleiding van het rapport.
- Uit de besluiten wordt niet duidelijk wat de opinie is van de raad over de reactie van het college.

Ten aanzien van de monitoring van de aanbevelingen blijkt dat:

- Er geen algemene procedureafspraken zijn met betrekking tot het informeren van de gemeenteraad over de voortgang van de overgenomen aanbevelingen.
- Over de status van de aanbevelingen niet wordt gerapporteerd.
- Hier op bepaalde momenten door raadsleden naar wordt gevraagd, maar meer op adhoc basis en niet planmatig.
- Er is een lijst met bestuurlijke toezeggingen die maandelijks wordt besproken in het bestuurlijk coördinatie overleg, maar daar maken de aanbevelingen van de rekenkamercommissie (nog) geen onderdeel vanuit.
- In het griffieplan, dat recent is besproken met de fractievoorzitters, wordt voorgesteld de bezetting van de griffie uit te breiden met een raadsadviseur. Op die manier heeft de griffie meer tijd om te kijken naar de kwaliteit van voorstellen en het monitoren van moties en toezeggingen.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk geven we antwoord op de laatste deelvraag:

5. Wat kunnen gemeenteraad, college, ambtelijke organisatie en RKC leren uit de beantwoording van voorgaande vragen?

5.1 Conclusies

Veel aanbevelingen opgepakt, maar ook nog veel niet afgerond
Bijna alle aanbevelingen zijn opgepakt, maar ook nog veel hiervan zijn nog niet (geheel) gerealiseerd. De mate waarin de aanbevelingen zijn afgerond en de wijze waarop deze zijn vormgegeven variëren sterk per onderzoek. Zo is, 7 jaar na het verschijnen van het rapport Subsidiebeleid van de gemeente Rheden nog geen van de 5 aanbevelingen afgerond; terwijl het grootste deel van de 13 aanbevelingen van het rapport Armoede- en minimabeleid 5 jaar na het verschijnen van het rapport zijn gerealiseerd en een groot deel van de 12 aanbevelingen van het rapport Toezicht en handhaving 2 jaar na het verschijnen van het rapport. De reden dat aanbevelingen nog niet (geheel) zijn doorgevoerd wordt gezocht in de beperkte beschikbare ambtelijke capaciteit (bijvoorbeeld bij subsidiebeleid en ruimte voor initiatieven) maar ook het grote verloop van medewerkers in de ambtelijke organisatie of het feit dat is gekozen voor een groeimodel (bijvoorbeeld bij de programmabegroting).

Rekenkamercommissie heeft zelf ook nog niet alle aanbevelingen afgerond
Ook ten aanzien van de rekenkamercommissie zelf geldt dat het grootste deel van de aanbevelingen, 7 jaar na het verschijnen van het rapport, nog niet is afgerond. Een van de oorzaken hiervan is dat de bezetting van de rekenkamercommissie vanaf 2015 geheel is vernieuwd en de onderzoeksrapporten qua conclusies en aanbevelingen anders vorm hebben gekregen. Tevens zijn de doelstellingen van een aantal aanbevelingen op een andere wijze bereikt dan in de aanbevelingen omschreven.

De kwantiteit en kwaliteit van de aanbevelingen zijn goed; de diepgang varieert
De aanbevelingen uit de rapporten worden als bruikbaar en herkenbaar beoordeeld en ook het aantal aanbevelingen als prima. Het feit dat het aantal aanbevelingen per rapport sterk varieert, maakt blijkbaar geen verschil. Er dient geen beperking te zijn in het aantal aanbevelingen echter deze dienen wel altijd ter zake doende te zijn. Ook is men het erover eens dat de aanbevelingen tot verbeteringen in het beleid hebben geleid. Aanbevelingen worden als concreet en behapbaar beoordeeld, de onderwerpen van de onderzoeken relevant en de rapporten goed leesbaar. Wel wordt erop gewezen dat de diepgang van de aanbevelingen varieert van algemeen en 'wollig' tot zeer concreet en gedetailleerd.

Gemeenteraad monitort status aanbevelingen niet gestructureerd
Er is geen algemene procedure met betrekking tot het informeren van de gemeenteraad van Rheden over de voortgang van de overgenomen aanbevelingen. Over de status van de aanbevelingen wordt dan ook niet gerapporteerd. Op bepaalde momenten wordt door raadsleden naar de status van de aanbevelingen gevraagd, maar meer op ad hoc basis en niet planmatig; vooral naar aanleiding van het rapport Toezicht en handhaving. Daarnaast heeft de gemeenteraad in het beleidsplan Armoede- en minimabeleid verzocht om in een bijlage op te nemen op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan het rapport van de rekenkamercommissie en speelt de gemeenteraad zelf een actieve rol bij het realiseren van de aanbevelingen uit het rapport naar de programmabegroting. De gemeenteraad wil de monitoring graag beter borgen.

5.2 Aanbevelingen

1. Gemeenteraad: Verzoek het college:
    a. Om u te informeren over het moment dat zij verwacht de nog lopende aanbevelingen af te ronden, met specifieke aandacht voor de aandachtspunten benoemd in hoofdstuk 3;
    b. U jaarlijks op de hoogte te stellen van de voortgang van de aanbevelingen van de rekenkamer(commissie); ook ten aanzien van toekomstige rapporten;
    c. Ten aanzien van toekomstige aanbevelingen die voorzien in het opstellen van een beleidsplan, in een bijlage aan te geven op welke wijze aan de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport uitvoering zal worden gegeven. Zoals dit ook in het beleidsplan Armoede- en minimabeleid is gebeurd.

2. College: Ga voort met uitvoering te geven aan aanbevelingen en aandachtspunten als benoemd in hoofdstuk 3. Wij vragen vooral aandacht voor de volgende onderwerpen:
    a. Subsidiebeleid: Formuleer een beleidskader subsidieverstrekking dat alle beleidsterreinen bestrijkt en ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Vertaal dit vervolgens in een werkproces inclusief een totaaloverzicht van alle subsidies. Dit geldt ook voor het vormgeven van centrale sturing op het proces met behulp van een hiervoor passend registratiesysteem. Wij gaan ervan uit aanpassing van de financiële verordening inmiddels of anders binnenkort wordt gerealiseerd;
    b. Ruimte voor initiatieven: Besteed in de Participatienota die in het kader van de Omgevingswet wordt opgesteld niet alleen aandacht aan wat de gemeente wil realiseren, waaruit dat blijkt en hoe de resultaten worden gemonitord, maar ook aan het spanningsveld tussen het initiatief en het algemeen belang en de rol van de gemeenteraad. Zorg voor een informatievoorziening gericht op alle belanghebbenden in de gemeente Rheden; inwoners, organisaties en bedrijven. Informatievoorziening die niet alleen voorziet op het verstrekken, maar ook op ontvangen om het zo mogelijk te maken een structureel proces in te richten van leren en verbeteren. Wij gaan ervan uit dat vanuit het programma Implementatie Omgevingswet en vanuit het Directieteam verder zal worden ingezet om de cultuuromslag die nodig is om te komen van ‘nee, maar’ tot ‘ja, tenzij’;
    c. Armoede en minimabeleid: Ga voort op de voortvarende wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen van het rekenkamerrapport. Zoek hierbij naar nieuwe mogelijkheden om kwetsbare groepen te bereiken en het gebruik van de voor hen gecreëerde regelingen te stimuleren. Monitor dit. Stel in de loop van 2023 op basis van de nulmeting uit 2021 vast in welke mate de toegang voor deze doelgroep is vereenvoudigd. Ga verder met de ontwikkeling van de monitor Sociaal Domein en presenteer deze in een inhoudelijke sessie met de gemeenteraad.
    d. Programmabegroting: Ga voort op de voortvarende wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen van het rekenkamerrapport. Zorg voor een dusdanige samenhang tussen de vragen 1) wat willen we als gemeenteraad bereiken, 2) wat gaat het college ervoor doen qua activiteiten en 3) wat mag het kosten. Zodat de gemeenteraad daarmee voldoende in staat is om (financiële) keuzes te maken en zijn controlerende taak adequaat te vervullen. Zet hierbij in op een beperkte en passende set indicatoren die resultaten meten (niet zozeer activiteiten) en jaarlijks gemeten worden. Ga verder in het vertalen van risico’s van inhoud naar financiën en beleg de kwaliteitsbewaking van de vulling van de programmabegroting centraal. We gaan ervan uit dat de bestuursrapportages vanaf 2023 aansluiten op de nieuwe opzet van de programmabegroting.
    e. Toezicht en handhaving in het fysieke domein: Ga voort met het implementeren van de aanbevelingen die met het Programma Implementatie Omgevingswet in een versnelling is gekomen. Besteed in de afstemming die u heeft met externe partijen als de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) ook aandacht aan hoe meer integraal toezicht kan worden

gehouden en handhavend worden opgetreden. Wij gaan ervan uit dat de overige aandachtspunten in het implementatietraject Omgevingswet worden opgepakt.

3. College: Geef in uw reactie op toekomstige rekenkamerrapporten duidelijk en specifiek aan welke aanbevelingen u wel en niet ondersteunt en waarom. Geef, voorafgaand aan de behandeling in de gemeenteraad, specifiek aan wat, welke afdeling van de ambtelijke organisatie op welke termijn gaat doen. Stem met de griffie af hoe dit kan worden gemonitord.

4. Gemeenteraad: Verzoek de griffie om de aanbevelingen die aan u en aan het college zijn gericht en die zijn overgenomen op te nemen in de meerjarenagenda en te onderzoeken of het mogelijk is de status van alle aanbevelingen uit rekenkamerrapporten op te nemen in een overzicht in IBABS.

5. Gemeenteraad, College en Rekenkamer(commissie): Spreek met elkaar af om jaarlijks, in de maand mei, de status van de aanbevelingen uit rekenkamerrapporten, alsmede het jaarverslag van de rekenkamer(commissie) te agenderen voor een oriënterende avond. Het college zorgt voor een voortgangsrapportage over de aanbevelingen die aan haar zijn gericht. De gemeenteraad wijst aan wie zorgdraagt voor een overzicht van de aanbevelingen die aan de gemeenteraad zijn gericht. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de auditcommissie of de griffie. De rekenkamer(commissie) zorgt voor toelichting op haar jaarverslag.

6. College en Gemeenteraad: Uit ons onderzoek is meermaals gebleken dat gebrek aan personele (ambtelijke) capaciteit heeft geleid tot vertraging in de uitvoering van de aanbevelingen. Wij vragen u om hier aandacht voor te hebben en waar nodig maatregelen te treffen. Om dit te kunnen beoordelen is het vergaren van meer informatie noodzakelijk. Wij als rekenkamercommissie zullen mede vanuit dit perspectief een onderzoek opstarten gericht op het in kaart brengen van het samenspel tussen gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie en, waar gewenst, met mogelijke verbetervoorstellen komen.

BIJLAGEN

1 Reactie van het college van B & W

Reactie college bij advies rekenkamercommissie over effectiviteit aanbevelingen

Algemeen
Bedankt voor de terugkoppeling op de aanbevelingen en de ruimte om een reactie te geven. Wij waarderen de heldere en grondige werkwijze van de rekenkamercommissie voor het beoordelen van de effectiviteit van hun aanbevelingen. Dit rapport helpt ons niet alleen inzicht te krijgen in de opvolging van bevindingen maar ook en vooral om te leren van de wijze waarop we dat gedaan hebben. Hiermee draagt het bij aan het lerend vermogen van onze gemeente.

We kunnen alle nieuwe adviezen op hoofdlijnen onderschrijven. Zoals u in het rapport van de rekenkamer kunt lezen hebben wij aan de eerdere aanbevelingen grotendeels invulling gegeven. Daarbij maken wij altijd een prioritering welke adviezen op korte en welke op langere termijn op te pakken.

Reactie op hoofdlijnen
Met dit onderzoek naar de effectiviteit van de aanbevelingen heeft de rekenkamer de opvolging van hun aanbevelingen sinds 2015 onder de loep genomen. Daarnaast zijn er conclusies getrokken over de organisatie van de aansturing van opvolging door het College.

De rekenkamer concludeert dat bijna alle aanbevelingen zijn opgepakt. Zoals de rekenkamer ook schrijft is de manier van invulling van aanbevelingen en de aanpak, waaronder het tempo, wisselend per onderwerp. Redenen hiervoor zijn:

- Het kost capaciteit om aanbevelingen van de rekenkamer op te pakken, we zullen daardoor altijd een keuze maken op basis van prioriteit;
- Het oppakken van grote aanbevelingen vraagt een traject met een langere doorlooptijd. Een sprekend voorbeeld hiervan is de doorontwikkeling van de programmabegroting, dat als groeimodel samen met de Raad wordt opgepakt[1].
- De aanbevelingen uit oudere onderzoeken zijn mogelijk niet langer of minder relevant, dit maakt het belangrijk dat we ook tussentijds herprioriteren.

Ten aanzien van de opvolging van aanbevelingen concludeert de rekenkamer dat er geen afspraken zijn gemaakt over een integrale rapportage over de status van de aanbevelingen en het gesprek daarover tussen Raad en College. Wij onderschrijven de aanbeveling om niet alleen vanuit de inhoud van een individueel rekenkamerrapport met elkaar in gesprek te gaan, maar ook over de integrale voortgang op de aanbevelingen. Qua vorm hoeven we het wiel niet opnieuw uit te vinden: We zouden dit in kunnen passen in de P&C cyclus waarbij we aansluiting kunnen zoeken bij de wijze hoe we in gesprek gaan over de opvolging van aanbevelingen van onze accountant die 2 keer per jaar een 'onderzoek' uitvoert.

Inhoudelijke reactie op adviezen
Onderstaand geven wij per advies onze inhoudelijke reactie, hierbij hebben wij de aanbevelingen samengevat:

1. *Gemeenteraad: Jaarlijks in gesprek over de integrale voortgang op aanbevelingen*

   Reactie college: Wij vinden het een werkbaar voorstel om hierover jaarlijks met de raad in gesprek te gaan over de voortgang plus waar en wanneer inhoudelijke onderwerpen terugkomen. Dit geeft ook ruimte om de prioriteiten en snelheid met elkaar te bepalen.

2. *Geef verdere uitvoering aan de aanbevelingen en aandachtspunten; het subsidiebeleid, ruimte voor initiatieven, armoede en minimabeleid, programmabegroting en toezicht en handhaving in het fysieke domein.*

   Reactie college: We houden u vanuit de inhoud per rekenkameronderzoek op de hoogte van de resultaten. Een uitgebreide inhoudelijke reactie op deze vijf onderwerpen past niet

[1] Het gezegde "alleen ga je sneller, samen kom je verder" gaat hier mooi op.

in deze reactie, gemakshalve verwijzen wij u naar eerdere communicatie en verantwoording over die onderwerpen.

3. *Geef in uw reactie op toekomstige rekenkamerrapporten duidelijk en specifiek aan welke aanbevelingen u wel en niet ondersteunt en waarom. Geef, voorafgaand aan de behandeling in de gemeenteraad, specifiek aan wat welke afdeling van de ambtelijke organisatie op welke termijn gaat doen en maak afspraken met de griffie over de monitoring.*

   Reactie college: Wij kunnen deze aanbeveling deels omarmen. We zullen in de reactie op toekomstige rekenkamer rapporten aangeven welke aanbevelingen wij wel of niet ondersteunen, inclusief een toelichting daarop. Door welke afdeling het wordt opgepakt en de manier waarop wij hierop sturen is niet relevant voor de raad (noch de griffie), dat het wordt opgepakt en erop gestuurd wordt wel.

4. *Gemeenteraad: Verzoek de griffie om de aanbevelingen die zijn overgenomen op te nemen in de meerjarenagenda en te onderzoeken of het mogelijk is om de overgenomen aanbevelingen op te nemen in iBabs.*

   Reactie college: Zie de reactie op aanbeveling 1. Het instrument is wat ons betreft volgend aan de wensen t.a.v. de afstemming. Daarbij dient het instrument in ieder geval helpend te zijn voor ons, het college, en de ambtelijke organisatie.

5. *Jaarlijkse bespreking van de status van de aanbevelingen in mei.*

   Reactie college: Zoals bij de eerste aanbeveling al aangegeven steunen wij het voorstel om jaarlijks in gesprek te gaan over de voortgang op de aanbevelingen. Daarbij raden wij aan deze bespreking aan te sluiten op de reguliere P&C cyclus.
   Wij stellen echter voor dit niet in mei maar in het najaar te plannen. Mei is namelijk al een drukke periode in de P&C cyclus en daarnaast is het voor ons niet haalbaar om dit voor mei 2023 nog voor te bereiden.

6. *Heb aandacht voor de ambtelijke capaciteit en tref waar nodig maatregelen.*

   Reactie college: Met de programmabegroting 2023-2026 is er een been bijgetrokken in de ambtelijke capaciteit. Hierbij is een ingroeimodel afgesproken waardoor de komende jaren meer ruimte ontstaat. Dit neemt niet weg dat het belangrijk is om te beseffen dat elke vraag tijd kost en wij zorgvuldig om moeten gaan met de middelen die wij hebben, zowel in euro's als in (ambtelijke) capaciteit. Hierdoor is het belangrijk keuzes te maken en prioriteiten te stellen.
   Alle betrokkenen hebben hier een rol in, het College door aan te geven welke aanbevelingen zij wel of niet willen overnemen, de Raad door een gemeenschappelijke behoefte op tafel te leggen en kritisch te zijn in de vragen en tot slot de rekenkamer door te helpen in prioriteitstelling bijvoorbeeld door de aanbevelingen voortaan van prioriteit te voorzien.
   Met alles wat er op gemeentes afkomt is het onmogelijk om alles te doen, het vraagt keuzes. Gelet hierop vraagt het college zich af of een nader onderzoek naar het in kaart brengen van het samenspel tussen gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie inderdaad de gewenste aanvullende informatie naar voren haalt en wat de meerwaarde daarmee is gezien de benodigde inzet van alle betrokkenen. We zijn benieuwd hoe de verschillende fracties hiernaar kijken.

2 Nawoord rekenkamercommissie

In dit nawoord wil de Rekenkamercommissie Rheden kort ingaan op de bestuurlijke reactie.

Wij danken het college voor haar zienswijze en wij stellen vast dat het college zich herkent in het rapport. Daarnaast geeft het college aan dat het rapport niet alleen helpt om inzicht te krijgen in de opvolging van bevindingen maar ook en vooral om te leren van de wijze waarop het college dat heeft gedaan: "Hiermee draagt het bij aan het lerend vermogen van onze gemeente", aldus het college.

Het college is volgens ons gestart met de implementatie van aanbevelingen echter het college dient nog aan diverse aanbevelingen een invulling te geven. Hierbij past een nieuwe planning vanuit het college waarbij de uitvoering tijdens de jaarlijkse bespreking kan worden besproken. Verder zijn wij blij met de -inhoudelijke- bestuurlijke reactie op onze adviezen. Op een tweetal punten willen wij nog specifiek op in gaan namelijk:
- De jaarlijkse bespreking van voortgang van de aanbevelingen in mei en
- Heb aandacht voor de ambtelijke capaciteit en tref waar nodig maatregelen.

De jaarlijkse bespreking zou wat ons betreft ook in het najaar kunnen plaatsvinden, indien het gesprek maar jaarlijks plaatsvindt. Qua timing kan het college en de gemeenteraad hierover samen afspraken maken.

Ten aanzien van de ambtelijke capaciteit onderschrijven wij de acties van het college om extra (personele) capaciteit en additionele middelen beschikbaar te stellen. Het college vraagt ons in het verlengde hiervan in de bestuurlijke reactie om een prioritering aan te brengen in de aanbevelingen. We streven ernaar om het aantal aanbevelingen zoveel mogelijk te beperken zonder dat er afbreuk wordt gedaan aan mogelijke verbeterpunten die uit het onderzoek naar boven komen. Daarnaast brengen we in de aanbevelingen geen prioritering aan omdat we vinden dat dit een politieke afweging zou zijn. Dit temeer prioritering ook (in)direct gaat over het al dan niet inzetten van bepaalde middelen en ambtelijke capaciteit.

Zowel vanuit de gemeenteraad als vanuit de ambtelijke organisatie is gedurende het onderzoek aangegeven dat er een behoefte bestaat aan een onderzoek naar de samenwerking binnen en het functioneren van de driehoek tussen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie. Het is belangrijk dat de gemeenteraad en het college duidelijk opereren vanuit hun eigen rol, dat deze rollen herkend en gerespecteerd worden en dat het informatieverkeer tussen de gemeenteraad, het college en ambtelijke organisatie daarop is afgestemd. Inmiddels zijn wij met dit onderzoek gestart waarbij wij de inzet en de aanspraak op de ambtelijke organisatie zoveel mogelijk hebben weten te beperken in een plan van aanpak en waarbij de meerwaarde voor de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie centraal staat.

De rekenkamercommissie ziet verder uit naar de behandeling van het rapport in de gemeenteraad. Tot slot willen wij alle betrokken medewerkers van de ambtelijke organisatie en andere stakeholders bedanken voor de medewerking aan het rekenkameronderzoek.

3 Geraadpleegde documenten

- Vragenlijsten met de aanbevelingen per onderzoek ingevuld door de ambtelijke organisatie en griffie.
- Subsidiebeleid:
    - Overzicht jaarlijkse subsidies 2022.
    - Algemene subsidieverordening Rheden (2011)
- Ruimte voor initiatieven:
    - Website ik buurt mee!
    - Zo werken we graag samen! Een evaluatie vooraf van de 'werkwijze participatie' (2018) Moventem.; inclusief raadsvoorstel.
    - Presentatie Voorbij de vrijblijvende participatie, voor de raad, 21 januari 2020.
    - Presentatie Partnerschap en de gemeente Rheden, voor de gemeenteraad, 21 januari 2020.
    - Presentatie Integrale wijkaanpak, voor de raad, 1 juni 2021.
- Armoede en Minimabeleid:
    - Beleidskader minimabeleid en schuldhulpverlening 2021 – 2024 (2021); inclusief college- en raadsbesluiten.
    - Factsheet minimaregelingen (2021)
    - Geldkrant Rheden (2021)
    - Verordening Adviesraad Sociaal domein gemeenten Rheden en Rozendaal (2019), verordening Gelrepas (2022), Beleidsregels indirecte schoolkosten Rheden 2022.
    - Rapportage minimaregelingen (2021), Moventem.
    - Presentatie minimabeleid en financiële hulpverlening, voor de raad, 29 november 2022.
    - Memo Stand van zaken minima- en financiële hulpverlening, voor de gemeenteraad, 16 november 2022.
- Programmabegroting:
    - Verslag Financiële commissie 3 september 2020.
    - Stappenplan doorontwikkeling programmabegroting (discussiestuk), voor Financiële commissie, 15 februari 2021.
    - Memo logisch kader begroting en spelregels indicatoren, voor financiële commissie, 15 maart 2021.
    - Projectopdracht doorontwikkeling programmabegroting 2021 – 2025 (oktober 2021).
    - Presentatie doorontwikkeling programmabegroting financiële commissie 15 februari 2022.
    - Programmabegroting 2023 – 2026.
- Toezicht en handhaving in het fysieke domein:
    - Memo voor de raad: Kennisgeving stand van zaken VTH Beleid met bijbehorende risicoanalyse, 5 oktober 2021.
    - Antwoord op schriftelijke vragen van GPR Burgerbelangen over Handhaving, 5 juli 2021.
    - Presentatie Omgevingswet: sturing en transitie in fysieke domein, aan de gemeenteraad, 5 april 2022.
    - Adviesrecht van de gemeenteraad, toelichting voor de werkgroep 6 september 2022.
    - Presentatie Omgevingswet: sturing en transitie in fysieke domein, voor de gemeenteraad, 20 september 2022.
    - VTH beleid 2022 – 2024 inclusief bijlagen en college- en raadsbesluiten.
    - Uitvoeringsprogramma VTH gemeente Rheden 2022 (2022).
    - Inventarisatie omgevingsvisie Rheden, raadstukken en uitzending van de raad van 29 november 2022.
    - Dashboards Omgevingswet.

4 Het normenkader

Normenkader
1) Mate waarin de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport "EFFECTIVITEIT EIGEN AANBEVELINGEN" van september 2015 opgevolgd.
2) Mate waarin de aanbevelingen uit onderzoeken in de periode van 2015 t/m 2020 die zijn overgenomen door de gemeenteraad, zijn opgevolgd door de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie. (Zie individuele rapporten)
3) Beoordeling onderzoek, aanbevelingen en behandeling ervan a) De uitvoering van de aanbevelingen heeft geleid tot verbeteringen in het beleid en de uitvoering ervan. b) De aanbevelingen zijn voldoende concreet, realistisch geformuleerd en duidelijk geadresseerd. c) Over het rapport heeft besluitvorming plaatsgevonden in de gemeenteraad. d) Er heeft in de gemeenteraad een inhoudelijke discussie plaatsgevonden over het rapport. e) De gemeenteraad heeft de aanbevelingen overgenomen en daarbij richting gegeven aan de uitvoering van de aanbevelingen.
4) Procedure uitvoering aanbevelingen a) Er is voorzien in een terugkoppeling aan de gemeenteraad en RKC over de uitvoering van de aanbevelingen. b) Tussen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de uitvoering van de aanbevelingen vorm krijgt en op welke wijze dit wordt gemonitord?

5 De stoplichtenrapportage

Status implementatie aanbevelingen rekenkamerrapporten 2015- 2020

De rekenkamercommissie heeft al eerder onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de eigen aanbevelingen. Dat rapport dateert inmiddels uit september 2015. In de tussenliggende periode zijn inmiddels 7 nieuwe onderzoeken afgerond. Tijd om opnieuw aan de gemeenteraad een overzicht te bieden van de mate waarin de aanbevelingen die de gemeenteraad heeft overgenomen, (na een periode van minimaal 1 jaar) daadwerkelijk uitgevoerd zijn door de gemeenteraad, het college en organisatie. Het betreft de volgende onderzoeken:

- Subsidiebeleid in de gemeente Rheden (2015)
- Ruimte voor initiatieven (2017)
- Armoede en Minimabeleid (2017)
- Programmabegroting (2020)
- Toezicht en handhaving in het fysieke domein (2020)
- Effectiviteit eigen aanbevelingen Rekenkamercommissie Rheden (2015)

In het vervolg van deze bijlage worden per rapport de aanbevelingen opgesomd en in de tekst de status hiervan opgenomen.

Een rode tekstkleur verwijst naar elementen uit de aanbevelingen die (nog) niet geheel of volledig zijn gerealiseerd.

Per aanbeveling wordt vervolgens aangegeven in welke mate deze is geïmplementeerd:

	Groen: de aanbeveling is opgevolgd en afgerond.
	Oranje: de aanbeveling is gedeeltelijk opgevolgd dan wel gestart en nog niet afgerond
	Rood: de aanbeveling is niet opgevolgd

I SUBSIDIEBELEID[2]

Aanbeveling 1:
Richt een subsidieregister in waarin een overzicht wordt gegeven van alle verleende subsidies.

a)	*Er is een subsidieregister ingericht waarin het grootste deel van de structurele en eenmalige (incidentele) subsidies is opgenomen, maar hierin zijn niet alle subsidies opgenomen. Het betreft volgens de organisatie ongeveer 90 % van de verstrekte subsidies in het **sociale domein**. Het is een intern werkdocument.*

De aanbeveling is deels opgevolgd

- Er is wel een subsidieregister, maar dat is niet compleet en alleen voor intern gebruik. Het omvat zo'n 90% van de subsidies verstrekt in het sociale domein; subsidies uit andere domeinen zijn niet opgenomen.

Aanbeveling 2:
Geef vervolg aan het ingezette proces om de efficiency van het proces van subsidieverstrekking te verhogen. Leg de interne werkprocessen rond subsidieverstrekking vast zodat deze transparant, traceerbaar, duidelijk en actueel zijn en werk conform deze interne werkprocessen. Ga na in hoeverre de lasten voor subsidieaanvragers verlaagd kunnen worden, bijvoorbeeld door subsidies voor meerdere jaren te verstrekken.

a)	*Volgens de organisatie is er sinds maart 2015 veel gebeurd op het vlak van subsidies en ook met betrekking tot de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport. Zo is naar aanleiding van de aanbevelingen subsidiebeleid een subsidiecoördinator aangenomen die alle aanvragen registreert en voorbereidt voor domein Samenleving. De coördinator maakt onderdeel uit van het team Samenleving; er vindt geen domein overstijgende coördinatie en sturing op subsidies plaats.*
b)	*In verband met onderbezetting in de periode 2017 – 2021 (zie ook aanbeveling 3) is (nog) niet nagegaan in hoeverre de lasten van subsidieaanvragers verlaagd kunnen worden, bijvoorbeeld door subsidies voor meerdere jaren te verstrekken.*
c)	*De werkwijze is (nog) niet schriftelijk vastgelegd in interne werkprocessen.*
d)	*Vanuit het traject rechtmatigheidsverantwoording zal het proces van subsidieverstrekkingen in het najaar van 2022 worden onderzocht. Hierbij zullen de risico's in kaart worden gebracht vanuit de processen en procesbeschrijvingen. Vanuit deze risico's worden de beheersingsmaatregelen in kaart gebracht en beoordeeld op functioneren. Dit zou mede moeten leiden tot aanbevelingen voor verbetering van de Interne Beheersing.*

De aanbeveling is deels opgevolgd

- Door het aantrekken van een subsidie coördinator voor team Samenleving is de efficiency van het proces van subsidieverstrekking in het sociale domein verhoogd.
- Er vindt geen domein overstijgende, overkoepelend coördinatie en sturing op subsidieverstrekking plaats.
- Door een groot verloop van medewerkers in de periode 2017 – 2021 is het verder uitvoering geven aan de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport in het gedrang gekomen. Zo is nog niet nagegaan in hoeverre de lasten van subsidieaanvragers verlaagd kunnen worden,

[2] Dit rapport heeft betrekking op subsidieverstrekking niet op het genereren van subsidies.

bijvoorbeeld door subsidies voor meerdere jaren te verstrekken. Vanaf 2021 is het team weer op sterkte en kunnen stappen worden gezet.
- Door de subsidie coördinator voor team Samenleving wordt gewerkt volgens een vaste procedure en via het vier ogen principe. Er zijn geen werkprocessen beschreven. Mogelijk dat dit wel gaat volgen naar aanleiding van het onderzoek naar het proces subsidieverstrekking dat in het najaar van 2022 zal plaatsvinden in het kader van het traject rechtmatigheidsverantwoording.

Aanbeveling 3:
Onderneem acties om inzicht in de effectiviteit van subsidies te verkrijgen. Formuleer meetbare gemeentelijke doelen, geef subsidies de vorm van 'outcome-subsidies' en stel aan de hand van vooraf bepaalde indicatoren vast in hoeverre maatschappelijke doelen worden gerealiseerd.

a)	*Er is geen beleidskader Subsidies en ook geen algemene evaluatie van de inzet van subsidies. Er zijn vanaf 2018 subsidieregels voor toerisme en recreatie, inwonersinitiatieven sociaal domein en innovatie sociaal domein. Daarnaast zijn er subsidieregels in het kader van corona vastgesteld. Voor het overige wordt subsidie verstrekt op basis van de Algemene subsidieverordening*
b)	*In de subsidieverordening is opgenomen dat de subsidieaanvrager in de aanvraag dient op te nemen welke doelstellingen en resultaten worden nagestreefd en hoe de activiteiten aan dat doel bijdragen; in het bijzonder in welke mate de activiteiten gericht zijn op de door de gemeente vastgestelde doelen of beleidsterreinen. De concreetheid van het geldende beleidsdocument bepaalt de meetbaarheid van doelen en daarmee de mate waarin het mogelijk is om te sturen op effecten en outcome. De Cultuurnota en de nota Minimabeleid en schuldhulpverlening kennen SMART geformuleerde doelen. Andere nota's zijn meer algemeen, zoals het meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein.*
c)	*Ten aanzien van jaarlijkse basissubsidies onder de € 5.000, - wordt periodiek getoetst of zij bijdragen aan het algemene doel van samenredzaamheid. Hiervoor gelden geen specifieke indicatoren. Hierbij wordt door de organisatie opgemerkt dat het heel lastig is de mate van samenredzaamheid te meten. Ten aanzien van subsidieverzoeken boven de € 5.000, - wordt volgens de organisatie altijd bekeken in welke mate de activiteiten bijdragen aan het vergroten van de samenredzaamheid of specifieke beleidsdoelen.*
d)	*De outcome van de inzet van de subsidie wordt per organisatie gemeten op basis van de informatie die door de subsidieontvanger voor- en achteraf wordt aangeleverd. Zo dienen de activiteiten van Riqq (organisatie die het cultuurbeleid van Rheden uitvoert en een jaarlijkse subsidie van ongeveer 480.000 euro per jaar ontvangt), een bijdrage te leveren aan ambities zoals: In 2026 vindt 65% van de inwoners cultuur belangrijk in het dagelijks leven t.o.v. 61% in 2018 en het cultuuraanbod in Rheden wordt door inwoners gewaardeerd met een 7,1 in 2026 t.o.v. een 6,8 in 2018.*
e)	*Belangrijk om op te merken is dat een groot deel van uitgaven aan de sociale basis (welzijnswerk), namelijk de inzet van Incluzio, niet via subsidieverlening plaatsvindt maar via aanbesteding. In deze relatie wordt met meetbare prestatie indicatoren gewerkt. Zoals bijvoorbeeld "In 2023 heeft tenminste 80% van de jeugdige inwoners die ondersteuning krijgen uit de sociale basis geen of minder maatwerkvoorziening meer nodig" en "Ten opzichte van het jaar 2021 is het aantal overlastmeldingen over jeugd verminderd met 15% in het jaar 2023"*

De aanbeveling is deels opgevolgd

- Er bestaat geen algemeen en totaalbeeld over de effectiviteit van de inzet van subsidies, omdat er geen algemeen beleidskader en geen algemene evaluatie voor Subsidies is opgesteld.
- Dat is tevens de reden dat door onderzoekers niet kan worden vastgesteld in welke mate subsidies worden verstrekt op basis van meetbare gemeentelijke doelen en vooraf bepaalde indicatoren.
- Wel kan worden vastgesteld dat een aantal beleidsnota's op basis waarvan subsidie wordt verstrekt (zoals Cultuurnota, de Sportnota of de nota Minimabeleid en schuldhulpverlening) meetbare doelstellingen en indicatoren omvatten en andere algemene doelstellingen omvatten het meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein.
- Ook is duidelijk dat ten aanzien van jaarlijkse basissubsidies onder de € 5.000, - alleen periodiek getoetst wordt of zij bijdragen aan het algemene doel van samenredzaamheid en dat ten aanzien van de overige subsidies de outcome van de inzet van de subsidie per individueel

subsidieverzoek wordt gemeten op basis van de informatie die door de subsidieontvanger voor- en achteraf wordt aangeleverd.
- Cultuur is een goed voorbeeld waarin zowel meetbare doelen in een beleidsplan zijn opgenomen en tevens gestuurd wordt op outcome door het hanteren van prestatie indicatoren in de subsidieverlening.
- Belangrijk om op te merken is dat een groot deel van wat vroeger als subsidie werd toegekend, het welzijnswerk, niet langer onder het subsidieregime valt maar nu een aanbesteding betreft.

Aanbeveling 4:
Neem de uitkomsten van dit onderzoek mee in het reeds lopende verbeteringstraject voor subsidies.

a)	*In de periode vanaf maart 2015 is veel inzet geweest op het vlak van subsidies; ook met betrekking tot de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport. In de periode 2017 – 2021 is de consistentie van het subsidieproces en de uitvoering van de aanbevelingen van het rekenkamerrapport onder druk komen te staan als gevolg van groot verloop van medewerkers. Vanaf 2021 kan hier weer aan het team gebouwd worden en kan er weer worden gewerkt aan verdere optimalisering van het subsidieproces.*
b)	*Daarnaast wordt op dit moment, ambtelijk en bestuurlijk en in samenspraak met de gemeenteraad gewerkt aan het verbeteren van de opzet van de beleidsbegroting waarin beleidsdoelen steeds SMART-er worden geformuleerd. Dat heeft direct effect op de effectiviteit van subsidies aangezien deze worden ingezet om onze beleidsdoelen te realiseren.*
c)	*De organisatie is zich ervan bewust dat het een proces van subsidieverstrekking in ontwikkeling is en nog verdere verbetering behoeft. Mogelijk dat een geautomatiseerd systeem hierbij kan ondersteunen. Nu worden verschillende systemen naast elkaar gebruikt: een zaaksysteem voor de registratie van aanvragen, beschikkingen en vaststellingen, Excel om overzichten bij te houden en het financieel systeem voor uitbetalingen.*

De aanbeveling is deels opgevolgd.

- Vanaf 2015 is gewerkt aan verdere verbetering van de subsidieverstrekking en uitvoering gegeven aan een deel van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport.
- In de periode van 2017 – 2021 is dit onder druk komen te staan als gevolg van het ontbreken van voldoende capaciteit als gevolg van een hoog personeelsverloop. Vanaf 2021 wordt er weer gewerkt aan de opbouw van het team en wordt het weer mogelijk om verdere verbeteringen door te voeren.
- De organisatie is zich bewust dat het proces van subsidieverstrekking verdere verbetering behoeft. Een adequaat registratiesysteem zou een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het genereren van meer overzicht en de sturing op subsidieverstrekking.

Aanbeveling 5:
Actualiseer de toelichting op de Financiële verordening, zodat deze aansluit op de huidige inhoud van de Financiële verordening.

a)	*De toelichting op de Financiële verordening is nog niet aangepast. In 2022 zal deze worden herzien. De verwachting is dat begin 2023 een nieuwe financiële verordening aan de gemeentegemeenteraad ter besluitvorming zal worden voorgelegd.*

De aanbeveling is nog niet opgevolgd.

- De toelichting op de Financiële verordening is nog niet geactualiseerd teneinde de toelichting op de inhoud te laten aansluiten. Dit staat gepland in 2022. De verwachting is dat begin 2023 een nieuwe financiële verordening aan de gemeentegemeenteraad ter besluitvorming zal worden voorgelegd.

II RUIMTE VOOR INITIATIEVEN

Aanbeveling 1: **Concretiseer de ambitie om ruimte te geven aan initiatieven van burgers en bedrijven.**
De ambities en doelstellingen op het gebied van 'ruimte voor initiatieven' moeten verder geconcretiseerd worden. Want: wat wil de gemeente nu precies realiseren? En waar gaat dat dan uit blijken? En hoe wil de gemeente de voortgang en resultaten monitoren? Daar moet het college in afstemming met de gemeenteraad een antwoord en aanpak voor formuleren.

a)	*Deze aanbeveling is overgenomen door het college met de kanttekening dat concretiseren van deze ambitie alleen zinvol is met inwoners aan tafel. Participatie is in het verleden niet beleidsmatig geconcretiseerd. Niet is vastgelegd wat de gemeente wil realiseren, waaruit dat blijkt en hoe de resultaten worden gemonitord. Dat gebeurt nu wel vanuit de Omgevingswet, omdat die een Participatienota vereist.*
b)	*Op basis van een aantal sessies met de gemeenteraad over participatie en de participatieladder is besloten geen beleid op te stellen, maar te 'leren door te doen'. In 2018 startten 3 ontwikkelmanagers met de opdracht om ideeën, initiatieven en wensen vanuit de samenleving op te halen en als verbinder de afstand te verkleinen tussen de gemeente (ambtelijk en bestuurlijk) en inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, onderwijs en andere belangengroepen. Belangrijkste doel is om de sociale cohesie te bevorderen. Deze manier van werken biedt niet alleen de mogelijkheid om initiatieven uit de samenleving verder te brengen maar ook om de interne gemeentelijke organisatie te leren over hun rol in deze processen ten opzichte van andere partners en hierbij de grenzen op te zoeken.*
c)	*Op dit moment is als gevolg van de organisatieontwikkeling nog maar 1 ontwikkelmanager actief. Dit gecombineerd met het ontbreken van mandaat, een organisatie die vooral sectoraal is ingericht en waarin de werkdruk hoog is, maakt dat het bereiken van deze doelstelling soms onder druk komt te staan. Het buurtkastjes initiatief in Dieren (waarbij het kastje zelf 100 euro kost, maar het doorlopen van een omgevingsvergunningsprocedure 250 euro) is een voorbeeld waarin deze spanning zichtbaar wordt. In het verleden konden knelpunten worden besproken in het innovatieoverleg waarin de directie, teammanagers, strategen en de ontwikkelmanagers participeerden. Door de organisatieverandering is dit overleg verloren gegaan.*

De aanbeveling is nog niet opgevolgd.

- Participatie is in het verleden niet beleidsmatig geconcretiseerd. Niet is vastgelegd wat de gemeente wil realiseren, waaruit dat blijkt en hoe de resultaten worden gemonitord. Dat gaat nu wel gebeuren vanuit de Omgevingswet, omdat die een Participatienota vereist.
- Het niet verder concretiseren van doelen, gewenste resultaten en de monitoring van participatie was een bewuste keuze van het college. Bewust is gekozen voor 'te leren door te doen'.
- Door het wegvallen van twee van de drie ontwikkelmanagers, de wijze waarop de organisatie is ingericht en de hoge werkdruk die medewerkers ervaren, staat spanning op het realiseren van de doelstelling om de sociale cohesie te vergroten door initiatieven uit de samenleving op te halen en de afstand te verkleinen tussen de gemeente en inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, onderwijs en andere belangengroepen. Het innovatieoverleg waarin deze knelpunten in het verleden konden worden besproken is weggevallen.

Aanbeveling 2: **Kies bewust voor een *incrementele, casusgerichte* aanpak om te komen tot concrete veranderingen en resultaten.**
Kom tot concrete activiteiten en resultaten op het gebied van burgerinitiatieven. Laat de grootse, vergaande ambities los. Dat brengt te hoge verwachtingen en daarmee te veel risico's met zich mee, waardoor uiteindelijk de beeldvorming juist negatief beïnvloed kan worden. Maak daarom werk van wat meer kleinschalige, concrete stappen en veranderingen. En leer daarvan voor nieuwe of vervolgstappen. Stapsgewijs kan zo een gedragen vooruitgang worden gerealiseerd. Eventueel zou de gemeente kunnen kiezen voor een aanpak waarbij een maatschappelijk initiatief in Rheden op casusniveau wordt gevolgd. Hieruit kunnen heel concrete lessen worden getrokken voor waar een initiatiefnemer tegen aan loopt en aan welke oplossingen er behoefte is. De gemeente Rheden kan hierbij gebruik maken van (de uitkomsten van) een onderzoek van Platform31: 'Ruim op, die regels!'.16 Naar aanleiding van de constatering van minister Plasterk dat veel nieuwe initiatieven van burgers, (sociaal) ondernemers of maatschappelijke instellingen

tegen juridische of fiscale knelpunten aanlopen, heeft Platform31 in het voorjaar van 2016 onderzoek gedaan naar de vraag: hoe kan de overheid zich opstellen om de participatie-samenleving verder te brengen? Te lezen is: *"Ruim twee jaar werkten elf duo's van een gemeente en maatschappelijk initiatief samen. Zij onderzochten vanuit de praktijk knellende regels. Wet- en regelgeving over subsidies, aanbesteden, belasting, aansprakelijkheid en kansen vanuit regelluwe zones zijn verkend. De bevlogen en ervaren maatschappelijk initiatieven ondervinden dagelijks aan den lijve welke regeltjes uit de overheidswereld niet stroken met de activiteiten die gewone inwoners van dorp, buurt of stad uitvoeren."*

a)	*Op het gebied van burgerinitiatieven is het platform Ik buurt mee! www.ikbuurtmee.nl opgericht. Dit is een laagdrempelig platform waarbij inwoners en (maatschappelijke)organisaties sinds 2020 een initiatief kunnen indienen en daarvoor een waarde cheque ontvangen (à € 7,50 per huishouden, twee keer per jaar). Doel is sociale cohesie in de samenleving te bevorderen. Momenteel is hiervoor een budget van 100.000 euro opgenomen in de begroting. Bij deze initiatieven moet worden gedacht aan een buurtfeest, speeltuinen, sociale activiteiten, het opfleuren van een straat e.d. In de afgelopen 2.5 jaar zijn ongeveer 250 initiatieven succesvol afgerond.*
b)	*Aangezien de coördinatie van het platform bij de ontwikkelmanager is belegd, heeft deze ook goed zicht op de obstakels waar een initiatiefnemer tegen aanloopt en aan welke oplossingen behoefte is.*

De aanbeveling is opgevolgd.

- Op het gebied van burgerinitiatieven is het platform Ik buurt mee! www.ikbuurtmee.nl opgericht. Dit is een laagdrempelig platform waarbij inwoners en (maatschappelijke) organisaties sinds 2020 een initiatief kunnen indienen en daarvoor een waarde cheque ontvangen.
- De ontwikkelmanager heeft goed zicht op de obstakels waar een initiatiefnemer tegen aan loopt.

Aanbeveling 3:
Maak meer gebruik van alternatieve vormen om burgers de ruimte te geven voor initiatieven.

Maak slim hergebruik van de projecten en ideeën die bij andere gemeenten al zijn of worden opgezet op het gebied van burgerinitiatieven. Die zijn bijvoorbeeld verzameld op platforms als 'Democratic Challenge' en 'Doe-Democratie'. De gemeente Rheden kan zich door deze ideeën laten inspireren en hen concreet overnemen, eventueel met hulp vanuit bijvoorbeeld het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties of de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

a)	*Deze aanbeveling is niet door het college overgenomen omdat dit te veel als een systeemoplossing werd gezien.*
b)	*Desalniettemin is in aansluiting op de landelijke ontwikkeling in 2021 gestart met de pilot Integrale Wijkaanpak Dieren Stenfert. Een domeinoverstijgende aanpak waarbij (initiatieven in) de leefwereld van de inwoners uit Rheden uitgangspunt zijn voor de ontwikkeling van een gezamenlijke wijkvisie en -agenda. Dit proces doorloopt de gemeente samen met inwoners, (maatschappelijke) organisaties, woningcorporatie, welzijnsorganisatie, onderwijs, politie, ondernemers en andere belanghebbenden. De werkwijze 'Integrale Wijkaanpak' wordt ondersteuns door o.a. Ministerie van Binnenlandse Zaken, Platform 31, VNG, LSA en Movisie. Kennisuitwisseling vindt plaats op het platform https://wijkwijzer.org/ en www.platform31.nl.*

De aanbeveling niet overgenomen maar toch opgepakt.

- Hoewel deze aanbeveling niet door het college is overgenomen is hier toch invulling aan gegeven met de pilot Integrale Wijkaanpak Dieren Stenfert. De werkwijze wordt ondermeer ondersteund door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Platform 31, VNG, LSA en Movisie. Kennisuitwisseling vindt plaats op het platform https://wijkwijzer.org/ en www.platform31.nl.

Aanbeveling 4:
Communiceer en informeer actief over de activiteiten die moeten bijdragen aan meer ruimte voor de initiatieven van inwoners en ondernemers.

Het is de gemeente Rheden ernst met het willen bieden van ruimte aan inwoners en ondernemers. Deze ambitie wordt keer op keer in het beleid en door de direct betrokkenen onderschreven. Er zijn binnen de organisatie een aantal 'sporen' ingezet om de ambitie waar te maken. Naar mening van de rekenkamercommissie krijgen deze initiatieven echter te weinig aandacht en wordt er te weinig geleerd van de opgedane ervaringen. Het gaat dan zowel om aandacht binnen de organisatie als om de informatieverstrekking daarover aan de gemeenteraad en de inwoners en ondernemers:

- De ervaringen in en met de lopende 'sporen' worden niet structureel verzameld, geëvalueerd of gevierd. Er is daardoor geen structureel proces van leren en verbeteren;
- De gemeenteraad is grotendeels onbekend met de activiteiten die binnen de gemeentelijke organisatie worden opgepakt, zodat de gemeenteraad evenmin hiervan kan leren;
- Uit de reacties in de digitale vragenlijst blijkt dat de ambities van de gemeente ook nauwelijks worden herkend en weinig worden gewaardeerd door de inwoners.

a) *Communicatie en informatievoorziening aan inwoners vindt voornamelijk plaats op het gebied van bewonersinitiatieven via de website www.ikbuurtmee.nl. Via deze werkwijze wordt 35% van de huishoudens actief betrokken. Daarnaast vindt een uitgebreide publieke publiciteitscampagne plaats en wordt momenteel gewerkt aan een online participatieplatform waarop de inwoners van Rheden kunnen meepraten en meebeslissen over de belangrijke thema's in hun woonomgeving. Gemeentegemeenteraad, bestuur en organisatie worden 2 x per jaar via een uitgebreide gemeenteraadsmemo meegenomen in de resultaten van ikbuurtmee.nl.*

b) *Uit de ter beschikking gestelde stukken is niet gebleken van een actieve informatievoorziening aan ondernemers. Noch dat op dit moment buiten ikbuurtmee, ervaringen structureel worden verzameld en een structureel proces van leren en verbeteren is ingericht.*

De aanbeveling deels opgevolgd.

- Communicatie en informatievoorziening aan inwoners vindt voornamelijk plaats via de website www.ikbuurtmee.nl. Via deze werkwijze is 35% van de huishoudens bij dit platform betrokken.
- Uit de ter beschikking gestelde stukken is niet gebleken van een actieve informatievoorziening aan ondernemers. Noch dat op dit moment, buiten ikbuurtmee, ervaringen structureel worden verzameld en een structureel proces van leren en verbeteren is ingericht.

Aanbeveling 5:
Zorg voor een consequente opstelling en heldere spelregels ten aanzien van de initiatieven vanuit de samenleving

Uit het onderzoek is gebleken dat de gemeentelijke organisatie niet altijd handelt in de lijn van de beschreven ambities op het gebied van ruimte voor burgerinitiatieven. De gemeente wil op papier alle ruimte bieden, maar actieve inwoners hebben ervaren dat in de praktijk hun plannen en ideeën steeds stuitten op praktische of juridische bezwaren. Ook portefeuillehouders hebben in de interviews voor dit onderzoek aangegeven dat soms nog te weinig concreet gevolg wordt gegeven aan de ambities van de gemeente. Nog niet alle medewerkers durven de randen van wet-en regelgeving op te zoeken. Er dient daarom meer aandacht te zijn voor een consequente opstelling ten aanzien van initiatieven vanuit de samenleving. Stel eventueel heldere spelregels op over hoe een individuele medewerker om moet gaan met een maatschappelijk initiatief. Dat geeft de medewerker houvast bij het beantwoorden of afhandelen van een initiatief. Ook zorgt het aan de kant van de initiatiefnemer voor duidelijkheid en heldere verwachtingen.

a) *Ik buurt mee! gaat uit van zo min mogelijk voorwaarden en hanteert het "ja, tenzij..."-principe. Er wordt altijd gezocht om zoveel mogelijk ruimte te creëren binnen die regels. Maar deze stuiten nog steeds op praktische of juridische bezwaren. Vanwege ervaren hoge werkdruk en het feit dat medewerkers dit regelmatig ervaren als extra werk maakt dat de grenzen niet regelmatig worden opgezocht. Door de directie wordt aangeven dat momenteel wel integraal op wordt gestuurd door het directieteam.*

b)	*Sinds 2017/2018 is een initiatievenoverleg ingericht waarin initiatieven die niet toegerekend kunnen worden aan bestemmingsplannen worden besproken. Dit is een ruimtelijk overleg waarin adviseurs participeren m.b.t. vergunningen en economische zaken.*
c)	*Er zijn (nog) geen heldere spelregels opgesteld die houvast bieden aan medewerkers en duidelijkheid en heldere verwachtingen scheppen voor de initiatiefnemer. Wel is het sjabloon B&W-voorstel aangepast van 'informeren' naar 'communicatie en participatie'. Ook weer om bewustwording bij medewerkers te creëren en hen aan de voorkant na te laten denken over de rol van inwoners(participatie) in een proces. Met de toekomstige Omgevingswet worden volgens de organisatie ook de kaders voor inwoners en gemeentelijke organisatie m.b.t. inwonersinitiatieven duidelijker.*

De aanbeveling is deels opgevolgd.

- De intentie om het "ja, tenzij..."-principe te hanteren is er, maar heeft nog niet geleid tot een echte cultuuromslag binnen de organisatie. Hierop wordt, volgens het directieteam momenteel wel integraal gestuurd. Een ervaren hoge werkdruk wordt als een van de redenen hiervoor aangedragen.
- Er zijn (nog) geen heldere spelregels opgesteld ten aanzien van initiatieven uit de samenleving, dat houvast kan bieden aan medewerkers en duidelijkheid en heldere verwachtingen bij de initiatiefnemer.
- Wel wordt geprobeerd bewustwording te creëren door bijvoorbeeld in het sjabloon B&W-voorstel het kopje 'informeren' te wijzigen in 'communicatie en participatie' en hen aan de voorkant na te laten denken over de rol van inwoners(participatie) in een proces. De verwachting is tevens dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet hieraan een belangrijke impuls zal geven.

Aanbeveling 6: **Bespreek de rol van de gemeenteraad bij het bieden van ruimte voor burgerinitiatieven.**
Ruimte geven aan initiatieven van burgers en ondernemers is geen doel op zichzelf. Het gaat erom dat het functioneren van de lokale gemeenschap in de volle breedte wordt ondersteund en gestimuleerd. Door ruimte te bieden en te stimuleren laat de gemeenteraad zien daar open voor te staan en bereid te zijn om te investeren in de verbinding met de lokale gemeenschap. Tegelijkertijd heeft de gemeenteraad de verantwoordelijkheid om het algemene belang te bewaken. Momenteel heeft binnen de gemeenteraad nog nauwelijks de discussie plaatsgevonden hoe een balans kan worden gevonden tussen enerzijds de rol van de gemeenteraad als 'hoeder van het algemeen belang' en anderzijds het bieden van ruimte aan initiatieven van specifieke groepen inwoners. Voor deze discussie moet meer aandacht komen binnen de gemeenteraad. Het spreekt voor zich dat een dergelijk gesprek niet louter bínnen de gemeenteraad moet worden gevoerd, maar ook tussen gemeenteraad en college en met de lokale gemeenschap. Dat gesprek moet leiden tot meer duidelijkheid en spelregels voor de rol van de gemeenteraad bij (de ruimte voor) burgerinitiatieven.

a)	*Tijdens de behandeling van het rekenkamerrapport in de gemeenteraad van juni 2017 is een motie aangenomen 'Optimaal ruimte voor initiatieven.' Daarin werd de opdracht uitgesproken om voor het einde van 2017 een bijeenkomst te organiseren met college, gemeenteraad en inwoners om te praten over:* *- de rol van de gemeenteraad, college, organisatie en inwoners;* *- spanningsveld tussen 'Initiatief – algemeen belang' en 'regels – ruimte',* *- het loslaten met of zonder grenzen.*
b)	*Naar aanleiding hiervan is een bijeenkomst gepland op 21 november 2017. Doel van deze bijeenkomst was het formuleren van een gedeelde ambitie op het gebied van overheidsparticipatie. De input hiervan zou worden gebruikt voor het opstellen van een kaderstellende startnotitie 'overheidsparticipatie/ruimte voor initiatieven'.*
c)	*Deze startnotitie zou in de gemeenteraad van februari 2018 worden besproken en de basis vormen voor een aantal verdiepende bijeenkomsten na de verkiezingen. Het uiteindelijke resultaat van de bijeenkomsten zou de basis moeten vormen van een beleidsnotitie 'overheidsparticipatie/ruimte voor initiatieven.' Deze is nooit vastgesteld. Dit was een bewuste keuze van het college (zie onder aanbeveling 1). Het is niet duidelijk geworden in welke mate deze keuze is ondersteund door de gemeenteraad. Mogelijke verklaring die voor deze keuze wordt gegeven is het feit dat de gemeenteraad ruimte voor initiatieven wil geven, maar tegelijkertijd ook nog vaak het eindbesluit wil kunnen nemen.*

De aanbeveling is opgestart maar niet afgerond.

- Tijdens de behandeling van het rekenkamerrapport in de gemeenteraad van juni 2017 is deze aanbeveling door de gemeentegemeenteraad omarmd en een motie 'Optimaal ruimte voor initiatieven' aangenomen. In deze motie werd de opdracht uitgesproken om voor het einde van 2017 een bijeenkomst te organiseren met college, gemeenteraad en inwoners om te praten over:
  - de rol van de gemeenteraad, college, organisatie en inwoners;
  - spanningsveld tussen 'Initiatief – algemeen belang' en 'regels – ruimte',
  - het loslaten met of zonder grenzen.
- Deze bijeenkomst heeft plaatsgevonden op 21 november 2017 maar uiteindelijk geen vervolg gekregen. Een beleidsnotitie 'overheidsparticipatie/ruimte voor initiatieven' is nooit vastgesteld.

III EVALUATIE ARMOEDE- EN MINIMABELEID

Aanbeveling 1: **Zet in op integrale visie en preventie om aantal curatieve maatregelen te verminderen**
Door een verdere doorontwikkeling en goede implementatie van een integraal sociaal beleid met daarin een grote rol voor de gebiedsteams, zal de gemeente Rheden dichter bij haar inwoners komen te staan. Armoede en schuldenproblematiek zullen dan vanuit een integraal sociaal beleid mogelijk vaker voorkomen worden doordat kinderen en gezinnen tijdig in beeld zijn, wat ertoe leidt dat eventuele problemen vroegtijdig in beeld komen via school, huisarts, politie, sportvereniging, woningcorporatie en/of buurthuis. Kwetsbare gezinnen ontvangen vervolgens integrale ondersteuning om te voorkomen dat zij in armoede en schulden vervallen en dat hun kinderen hetzelfde lot te wachten staat. In het huidig armoedebeleid ontbreekt deze integrale visie (nog) en zijn de regelingen overwegend curatief ingestoken. Het college dient derhalve in te zetten op een integrale visie, versterking van de gebiedsteams en het verhogen van sociale cohesie in buurten en de uitvoering hiervan bij de verantwoordelijke ambtenaren te laten. Op deze wijze kan het aantal inwoners met armoede en schulden worden teruggedrongen.

a)	*Op 23 februari 2021 is het beleidskader minima- en schuldhulpverlening 2021 – 2024 'Iedereen doet mee' geamendeerd vastgesteld. Het amendement luidde als volgt: 'De aanbevelingen van de rekenkamercommissie in haar rapportage 'Evaluatie Armoede- en Minimabeleid' van oktober 2017 en de wijze waarop deze in dit beleidskader zijn verwerkt, zijn opgenomen in bijlage 6 (zijnde de antwoorden op vraag 1 van S/26 d.d. 18 februari 2021). '*
b)	*Om tot een beleidskader te komen zijn evaluaties uitgevoerd. In 2019 is het minimabeleid geëvalueerd. Deze rapportage is in september 2019 ter kennis gebracht van de gemeenteraad. In 2020 is een evaluatie van het schuldhulpverleningsbeleid uitgevoerd. De evaluatie van het beleid schulddienstverlening heeft de gemeenteraad ontvangen in juni 2020. Deze stukken zijn met de gemeenteraad besproken in de oriënterende vergadering van 22 september 2020. Hiervoor heeft het college een aantal stellingen/vragen aan de gemeenteraad voorgelegd die richting konden geven aan het nieuw te formuleren beleid.*
c)	*Het beleidskader rust op 5 pijlers: Preventie, vroeg signalering, kinderarmoede, schulden oplossen en laagdrempelige toegankelijkheid. De nadruk wordt gelegd op preventie en vroeg signalering en het bestrijden van kinderarmoede. In de bijlage is verwoord op welke wijze de aanbevelingen van de rekenkamercommissie in het beleidskader zijn verwerkt.*
d)	*In het hoofdstuk' Hoe organiseren wij het' wordt ingegaan op de wijze waarop de thema's minima en schuldhulpverlening zich verhouden tot andere beleidsvelden en tot de gemeentelijke visie op 'samenredzaamheid', zoals bijvoorbeeld wonen, participatie, gezondheid en werkloosheid.*
e)	*In de notitie richt men zich met een integrale wijkaanpak op een aantal wijken waar relatief veel mensen met een minimuminkomen, schulden, werkloosheid en omgevingsproblemen wonen. Het Rhedense model dat gebaseerd is op samenredzaamheid geldt hierbij als vertrekpunt. Dit is in het vervolg van de notitie niet nader ingevuld.*
f)	*Bij de ambities is opgenomen met welke partijen hierin zal worden samengewerkt en welke activiteiten hiervoor worden ingezet.*
g)	*Ten aanzien van deze aanbeveling wordt in bijlage 6 van het beleidsplan gesteld: Het beleidskader minima en schuldhulpverlening is integraal waarbij wij inzetten op integraliteit van werken en meer inzetten op preventie en vroegsignalering (zie hoofdstuk 3 en ambities preventie)*

De aanbeveling is opgevolgd.

- Op 23 februari 2021 is het beleidskader minima- en schuldhulpverlening 2021 – 2024 'Iedereen doet mee' geamendeerd vastgesteld. In het beleidsplan wordt het belang van integraal werken onderstreept en de nadruk gelegd op preventie en vroegsignalering. Ook aan versterking van de gebiedsteams en het verhogen van sociale cohesie in buurten wordt in het beleidsplan aandacht besteed.

Aanbeveling 2: **Bied cursussen en begeleiding en – voor kinderen - positieve rolmodellen en budgeteducatie**
Uit dit onderzoek blijkt dat een groep inwoners met structurele en complexe schulden- en budgetteringsproblematiek kampt, maar nog wel leerbaar zijn en kunnen profiteren van cursussen en begeleiding. Dit zijn goede methoden om deze groep één-op-één te begeleiden, wat ook mogelijkheden biedt voor preventie en het vergroten van het doelbereik van de bestaande regelingen. Hierbij is bijzondere aandacht nodig voor begeleiding van kinderen die opgroeien in gezinnen met armoede of schuldproblematiek, om te voorkomen dat kinderen in dezelfde situatie als ouders terechtkomen. Voor hen zijn positieve rolmodellen en budgeteducatie nodig. Betrokken ambtenaren en gebiedsteams kunnen hier (eventueel in samenwerking met een maatschappelijke partner) vaker op inzetten.

a)	*In het beleidskader wordt over deze aanbeveling gezegd:* *Wij bieden al een aantal jaren cursussen aan op het gebied van taal-, reken- en digitale vaardigheden. Daarnaast zetten wij financieel jongerencoaches en organisaties als schuldhulpmaatje, de formulierenbrigade en Thuisadministratie in. Ook stimuleren wij scholen om financiële educatie een vast onderdeel te laten uitmaken van het lesprogramma. Ook hierbij kan de financieel jongerencoach ondersteunen, door de leraren hierin te trainen. Vanuit het traject 'Speaking Minds' is de aanbeveling gedaan jongeren eerder te informeren. Daarvoor wordt nu gewerkt aan een informatiemap voor jongeren die zij krijgen wanneer zij 18 worden.*
b)	*Naast de financieel jongerencoach en het activiteiten aanbod van Incluzio ontvangen jongeren ook een informatiemap op hun 18e verjaardag*

De aanbeveling opgevolgd.

- De gemeente biedt op diverse manieren cursussen en begeleiding aan ter voorkoming van en begeleiding bij schulden. Hierbij wordt specifiek aandacht aan jeugd besteed door de inzet van een financieel jongerencoach en jongeren een informatiemap toe te sturen op hun 18e verjaardag.

Aanbeveling 3: **Benut bewindvoerders en mogelijke vroeg signaleerders**
Veel mensen met armoedeproblematiek staan onder bewind. De kosten voor bewindvoering veroorzaken zelfs de belangrijkste stijging van de uitgaven aan het minimabeleid. Betrokken medewerkers van de gemeente zouden afspraken kunnen maken met bewindvoerders over signalering van overige problematiek en over actieve informatievertrekking aan hun cliënten. Maatschappelijke organisaties stellen verder voor budgeteducatie voor kinderen te koppelen aan elk gezin met bewindvoering. Bewindvoerders en andere instellingen als woningcorporaties en verzekeraars hebben bovendien goed zicht op mogelijke (structurele) financiële problemen. De gemeente Rheden zou een project als Vroeg Eropaf als voorbeeld kunnen nemen van een vorm van preventie, door een seintje te krijgen wanneer een inwoner enige tijd in gebreke blijft bij betalingen van bijvoorbeeld huur of verzekering. Bij snel ingrijpen wordt erge(re) problematiek voorkomen.

a)	*In het beleidskader is hierover opgenomen:* *Sinds april 2019 zijn wij aan de slag met Vroegsignalering. Het aantal signaalpartners breiden wij per 1 mei 2021 nog verder uit. In het voorjaar van 2019 hebben wij een bijeenkomst georganiseerd met de bewindvoerders om kennis en ervaring uit te wisselen. Binnen het traject Bewindvoering Anders' onderzoeken wij verdere mogelijkheden om de samenwerking te versterken. Dit alles is erop gericht eerder betrokken te worden bij problematische schulden en daarmee de schuld te reduceren.*
b)	*De bijeenkomst met de bewindvoerders heeft plaatsgevonden en moet gezien worden als een eerste contact en kennismaking met elkaar. Aanleiding hiervoor was om de wenselijkheid te onderzoeken om een tussenstap te creëren tussen vrijwillige schuldhulp en bewindvoering. Vervolgens is op hoofdlijnen een analyse gemaakt van het zittende bestand, op basis waarvan een plan is opgesteld om: Een aantal casussen verdiepend uit te zoeken, op casusniveau met de bewindvoerders individueel om tafel te gaan om casussen waarin dingen opvallen door te spreken, een gezamenlijke bijeenkomst te beleggen met de bewindvoerders om afspraken te maken richting toekomstige samenwerking. Dit is benoemd in het coalitieprogramma en zal in de komende jaren worden opgepakt. De voorlopige verwachting is dat het*

	creëren van een tussenstap niet nodig is, omdat de huidige werkwijze goed functioneert en alle mensen worden geholpen en er geen wachtlijst is.
c)	*Voor wat betreft vroeg signalering is aangesloten bij een landelijk convenant met partners, waarbij signalen die via de convenant partners binnenkomen worden vergeleken en daar waar een match van signalen is, zoekt de gemeente fysiek of telefonisch contact met de inwoner om een hulpaanbod te doen. Waar geen match is ontvangt de inwoner een brief met hulpaanbod. Ook met huisartsen wordt contact gezocht. En dat verloopt prettig, maar vanwege privacyaspecten is overleg op individueel niveau niet mogelijk. Daarnaast is er ook nog het financiële keten overleg, waarin partners zaken met elkaar afstemmen en problematiek met elkaar bespreken. Aan het financieel ketenoverleg nemen deel: Incluzio, Humanitas, Schuldhulpmaatje en de financiële dienstverlening vanuit de gemeente (schuldhulp en budgetbeheer). Doel van deze overlegstructuur is om de verschillende soorten financiële hulp en ondersteuning zo naadloos mogelijk op elkaar te laten afstemmen. En er daarmee voor te zorgen dat er voor alle doelgroepen een passend aanbod is.*

De aanbeveling is opgevolgd.

- De kennis en ervaring van vroeg signaleerders wordt via diverse overleggen benut. Zo is Rheden aangesloten bij het landelijk convenant met partners, waarbij signalen die via de convenant partners binnenkomen worden vergeleken en daar waar een match van signalen is, zoekt de gemeente fysiek of telefonisch contact met de inwoner om een hulpaanbod te doen. Ook met huisartsen wordt contact gezocht. In het financiële ketenoverleg vindt onderlinge afstemming plaats met als doel de verschillende soorten financiële hulp en ondersteuning zo naadloos mogelijk op elkaar te laten aansluiten.
- Ook met bewindvoerders heeft overleg plaatsgevonden over de wenselijkheid van het creëren van een voorziening tussen vrijwillige schuldhulpverlening en bewindvoering. Er is op hoofdlijnen een analyse gemaakt van het zittende bestand, op basis waarvan een plan is opgesteld gericht op het vormgeven van de toekomstige samenwerking met bewindvoerders.
- Eerste verwachting is dat het creëren van een dergelijke voorziening niet nodig zal blijken te zijn omdat de huidige werkwijze goed functioneert en alle mensen worden geholpen.

Aanbeveling 4: **Blijf ondersteuningsaanbod uitventen**
De bekendheid van de regelingen blijft een aandachtspunt: er komen elke dag 'nieuwe armen' bij en de regelingen blijven wijzigen van tijd tot tijd. Bovendien is gebrek aan initiatief, mondigheid en zoekvaardigheid kenmerkend voor mensen die langdurig in armoede verkeren of die leven met de stress van schulden. De menselijke sociale kaart is een goed idee om het aanbod up-to-date te houden, maar daarbij is een outreachende benadering van groot belang: de informatie moet bij de meest kwetsbare groepen actief achter de voordeur worden gebracht. Maatschappelijke organisaties zoals stichting STOER bereiken een groot deel van de kwetsbare doelgroepen, intensieve samenwerking met dergelijke partijen kan helpen bij het 'achter de voordeur' komen. Bij deze groepen is aandacht en begrip voor mogelijke gevoelens van schaamte en moeite met papierwerk cruciaal.

a)	*In bijlage 6 van het beleidskader staat inzake deze aanbeveling opgenomen: Dit blijft een constant aandachtspunt. Uit de uitgevoerde evaluaties minimabeleid en schuldhulpverlening blijkt dat het gebruik van de minimaregelingen de afgelopen jaren is toegenomen en positief wordt gewaardeerd en onze inwoners hier tevreden over zijn. Wij blijven ons aanbod onverminderd aanbieden via onze consulenten, partners en verschillende mediakanalen. Een voorbeeld waarin dit samenkomt uit het afgelopen jaar is de geldkrant, waarmee wij huis-aan-huis onze inwoners hebben geïnformeerd. Ook de partners hebben positief gereageerd op de krant en deze verder verspreid.*
b)	*De bekendheid van de regelingen wordt gemeten en maakt onderdeel uit van de factsheet Minimabeleid waarin tweejaarlijks een overzicht aan de gemeenteraad wordt verstrekt van de voornaamste resultaten.*
c)	*De regelingen worden op verschillende manieren onder de aandacht gebracht, zoals bijvoorbeeld via de Geldkrant*
d)	*Hoewel er op een intensieve manier met partners wordt samengewerkt, blijkt uit de bij onderzoekers bekende gegevens niet dat regelingen door deze op een outreachende wijze actief bij kwetsbare groepen onder de aandacht worden gebracht.*

e)	*In 2021 is de bekendheid van de regelingen gemeten bij de gebruikers van minimaregelingen en onder inwoners met een laag inkomen die op dat moment geen gebruik maakten van een minimaregeling. De resultaten voor de potentiële gebruikers zijn vanwege het lage aantal respondenten indicatief en niet representatief en daarom niet opgenomen in de factsheet. In dezelfde nulmeting is tevens verwoord dat het merendeel van de maatschappelijke organisaties (zeer) ontevreden is over de bekendheid van regelingen die baat hebben bij een regeling.*

De aanbeveling deels opgevolgd.

- Het vergroten van de bekendheid van de regeling is benoemd als speerpunt in het beleidskader.
- De bekendheid van de voorzieningen wordt gemeten en het resultaat is opgenomen in de factsheet minimabeleid die tweejaarlijks aan de gemeenteraad wordt aangeboden.
- De regelingen worden op verschillende manieren onder de aandacht gebracht, bijvoorbeeld middels de Geldkrant.
- Hoewel intensief met partners wordt samengewerkt, blijkt niet uit de aangeleverde gegevens dat regelingen door partners op een outreachende wijze onder de aandacht bij kwetsbare groepen worden gebracht.
- De bekendheid met regelingen onder inwoners met een laag inkomen die geen gebruik maken van een minimaregeling, wordt gemeten maar zijn vanwege het lage aantal respondenten indicatief en niet representatief. Maatschappelijke partners zijn hierover wel bevraagd. Het merendeel van hen is (zeer) ontevreden over de bekendheid van regelingen bij inwoners die baat hebben bij deze regeling.

Aanbeveling 5: **Verlaag drempels**
Binnen de ambtelijke organisatie moet daarom ook (meer) ingezet worden op vereenvoudiging van de toegang en – als mogelijk – op toekenning van een maatregel voor meerdere jaren, zodat cliënten niet telkens opnieuw hun papieren hoeven opzoeken en opnieuw formulieren invullen. Dit levert overigens ook een efficiencyslag op aan gemeentezijde. Let er daarbij op dat dit niet ten koste gaat van de contactmomenten, want juist hier liggen de signalerings- en voorlichtingskansen.

a)	*In bijlage 6 van het beleidskader is hierover opgenomen:* *Wij zetten in op laagdrempelige toegankelijkheid. Om dit te kunnen beoordelen, voeren wij in 2021 een nulmeting uit zodat wij de ambitie kunnen toetsen.*
b)	*Er is in 2021 een 0-meting uitgevoerd waarin onder meer de vraag is gesteld in welke mate gebruikers het gemakkelijk of moeilijk vonden om de regeling aan te vragen. Het percentage dat het moeilijk vond varieert per regeling van 8% (gemeentepolis bij Menzis) tot 28% (kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen kosten voor ID-kaart).*
c)	*Nog niet is overwogen of toekenning van een maatregel voor meerdere jaren een optie is.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- In 2021 is een nulmeting uitgevoerd, om te kunnen toetsen in welke mate de ambitie om de toegang te vereenvoudiging wordt gerealiseerd. Het betreft werk in uitvoering en het is nog te vroeg in het proces om hier uitspraken over te kunnen doen.
- Nog niet is overwogen of toekenning van een maatregel voor meerdere jaren een optie is.

Aanbeveling 6: **Werk aan bewustwording kanteling bij ouderen met vermogen**
Een deel van de inwoners beschikt over eigen vermogen en zou een grotere bijdrage kunnen leveren aan zorg en ondersteuning of deze wellicht zelfs grotendeels zelf kunnen regelen en financieren. De kantelingsgedachte leeft nog niet bij iedereen; sommige inwoners gaan er als vanzelfsprekend van uit dat er een recht is op kosteloze ondersteuning. Maatschappelijke organisaties hebben behoefte aan ondersteuning om hierover met ouderen – en hun kinderen – het gesprek aan te gaan. Een campagne kan helpen bij de bewustwording onder de inwoners en richtlijnen en ondersteuning voor professionals en vrijwilligers helpen om het gesprek aan te gaan.

a)	*In het beleidskader is hierover in bijlage 6 opgenomen: Het Rekenkamerrapport uit 2017 wijst op de bewustwording bij ouderen om zelf ook (financieel) een bijdrage te leveren aan zorg en ondersteuning. Deze insteek sluit aan bij het Rhedens model, waarbij altijd eerst wordt uitgegaan van de kracht van de inwoner zelf en diens netwerk. Hulpvragen die binnenkomen pakken wij op vanuit het Rhedens Model. Onze consulenten besteden aandacht aan het aspect (financiële) zelfredzaamheid in de gesprekken. Hierbij opgemerkt dat met publicatie van het Rekenkamerrapport in 2017 er wettelijk een aantal wijzigingen is doorgevoerd die invloed hebben op deze aanbeveling. Zo is het abonnementstarief in werking getreden voor hulp en ondersteuning vanuit de Wmo. Vanuit de Wmo (de zorgvraag) mogen wij niet kijken naar de mogelijkheden die inwoners zelf hebben om ondersteuning financieel in te zetten.*
b)	*Hulpvragen die binnenkomen worden opgepakt volgens het Rhedens Model, waarbij wordt uitgegaan van de kracht van de inwoner.*
c)	*Consulenten besteden aandacht aan het aspect van (financiële) zelfredzaamheid in de gesprekken. Dit alles met aandacht voor de wettelijke kader, zoals het abonnementstarief.*

De aanbeveling opgevolgd.

- De insteek om ouderen bewust te maken van de (financiële) bijdrage die zij zelf kunnen leveren aan zorg en ondersteuning sluit aan bij het Rhedens model, waarbij altijd eerst wordt uitgegaan van de kracht van de inwoner zelf en diens netwerk.
- Naar aanleiding van de invoering van het abonnementstarief zijn de mogelijkheden hiertoe beperkt aangezien het als gevolg daarvan de gemeente niet is toegestaan om te kijken naar de financiële mogelijkheden die de inwoners zelf hebben.

Aanbeveling 7: **Zet actieve en gerichte promotie van bepaalde regelingen in**
De regeling voor indirecte schoolkosten voor schoolgaande kinderen is gewijzigd en uit de enquête en gesprekken blijkt dat veel mensen deze regeling niet kennen of er een verkeerd beeld van hebben. Dit kan in ernstige gevallen leiden tot schooluitval, met alle gevolgen van dien. Kijk ook naar mogelijkheden voor samenwerking en afstemming met (scholen in) buurgemeenten, omdat oudere schoolgaande kinderen soms in andere gemeenten naar school gaan waar andere regelingen kunnen gelden.

a)	*In bijlage 6 van het beleidskader is hierover opgenomen: Wij blijven onze regelingen continue inzetten via onze communicatiekanalen – en die van onze partners- om ons aanbod bekend te maken onder de doelgroep. Een voorbeeld is de schoolkostenregeling die in 2021 wordt ondergebracht bij de Gelrepas waarmee wij meer en beter onze doelgroep kunnen wijzen op deze regeling. (Zie ambitie kindpakket, actie: wij brengen in 2021 de schoolkostenregeling onder in de Gelrepas; pag. 23). De regeling krijgt hierdoor meer bekendheid en kan gemakkelijker gebruikt worden.*
b)	*Kinderen en gezinnen met problemen worden ondersteund met behulp van het kindpakket, om de voorzieningen zo laagdrempelig als mogelijk te maken waarvan de vergoeding van de schoolkosten onderdeel uitmaakt. Sinds kort wordt dit uitgevoerd door de Gelrepas. De organisatie geeft aan dat hierover actief is gecommuniceerd. De Gelrepas is een gezamenlijk initiatief van de gemeenten Arnhem, Duiven, Westervoort, Zevenaar, Renkum, Rozendaal en Rheden. Daarnaast is de Gelrepas beter bekend bij de gebruikers van regelingen. Terwijl 47% van de gebruikers uit de nulmeting in 2021*

	het kindpakket niet kenden, was 9% van de gebruikers onbekend met de Gelrepas. Voor kinderen uit gezinnen is de inkomensgrens opgehoogd naar 150% van het minimumloon.
c)	*Ook voor de kindregeling die nu is ondergebracht bij de Gelrepas geldt dat in 2021 de bekendheid ook is bij potentiële gebruikers maar vanwege het lage aantal respondenten indicatief en niet representatief. (zie aanbeveling 4).*
d)	*Net als alle andere minimaregelingen is het gebruik van het kindpakket in de periode vanaf 2019 tot 2021 gedaald met ongeveer 16% (van 718 naar 600). Als verklaring hiervoor wordt gegeven dat dit te wijten is aan het feit dat er vanwege corona minder contact met de doelgroep was.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- Er vindt actieve communicatie plaats over de verschillende minimaregelingen. Desalniettemin is het gebruik van de regelingen, waaronder het kindpakket in de periode vanaf 2019 afgenomen. Als verklaring hiervoor wordt gegeven dat er vanwege corona minder contact met de doelgroep was.
- Het kindpakket is sinds kort ondergebracht bij de Gelrepas, dat een veel betere bekendheid heeft bij gebruikers van minimaregelingen. Daarnaast is voor kinderen uit gezinnen de inkomensgrens opgehoogd naar 150% van het minimumloon.
- Het betreft werk in uitvoering en verdient gezien de uitkomsten van de nulmeting en het dalend aantal gebruikers van de minimaregelingen nog steeds de aandacht.

Aanbeveling 8: **Besteed aandacht aan chronisch zieken en de stapeling van zorgkosten**
Chronisch zieken komen vaak voor hoge kosten te staan door stapeling van zorgkosten in combinatie met geringe inkomsten en een beperkte zelfredzaamheid, waardoor ondersteuning op meer leefgebieden nodig is. Een goede dekking binnen de collectieve ziektekostenverzekering kan financiële druk op deze groep volgens het NIBUD wat verlichten. Het NIBUD wijst er bovendien op dat het dekkingsvoordeel ook betekent dat minder mensen aanspraak hoeven te doen op de Individuele Bijzondere Bijstand.

a)	*In bijlage 6 van het beleidskader is opgenomen: Ook dit heeft evenals de vorige aanbeveling onze continue aandacht. We bieden al een aantal jaren een collectieve aanvullende zorgverzekering aan voor minima. Hierin zijn verschillende (wettelijke) eigen bijdragen meeverzekerd (waaronder die voor de Wmo en ziekenvervoer). Daarnaast biedt de verzekering extra bijdragen aan verschillende zorgsoorten, die een 'reguliere' verzekering niet biedt.*
b)	*De gemeente Rheden biedt een collectieve aanvullende zorgverzekering aan voor minima waarin verschillende eigen bijdragen zijn meeverzekerd om stapeling van zorgkosten te voorkomen. De verzekering biedt extra bijdragen aan verschillende zorgsoorten.*
c)	*Uit de nulmeting blijkt dat de gemeentepolis door de gebruikers wordt beoordeeld met een 7,7.*

De aanbeveling opgevolgd.

- De gemeente Rheden biedt een collectieve aanvullende zorgverzekering aan voor minima waarin verschillende eigen bijdragen zijn meeverzekerd om stapeling van zorgkosten te voorkomen.

Aanbeveling 9:
Verbeter afstemming registratiesystemen

De afstemming binnen het sociaal domein wordt bemoeilijkt door de beperkingen in de registratiesystemen. Nu is vaak intern bij de gemeente slechts via een omweg te achterhalen welke collega op welke manier met een cliënt bezig is. Er staan vaak meerdere dossiers in een systeem die apart van elkaar geopend moeten worden. Daarnaast is het huidige administratieve systeem gericht op individuen en niet op huishoudens. Op deze manier is het moeilijk te achterhalen hoe veel ondersteuning er wordt geleverd per huishouden en hoe complex de problematiek achter de voordeur is. Er moet gekeken worden naar de mogelijkheid om dossiers te integreren, zodat er zicht blijft bestaan op het totaal aan problematiek binnen huishoudens, met het oog op signalering en preventie.
Dit zou ook betekenen dat cliënten hun verhaal niet onnodig vaak hoeven te doen. Met de uitbesteding van de kwijtscheldingsregistratie aan de Connectie, zal dit probleem wellicht nog toenemen. Ga te rade bij andere gemeenten voor alternatieven.

a) *In bijlage 6 van het beleidskader is hierover opgenomen: De afstemming binnen het sociaal domein strekt breder dan alleen minima en schuldhulpverlening. De mogelijkheid is er om in het administratieve systeem individuen aan elkaar te relateren, zodat sneller inzichtelijk kan worden welke hulp wordt geleverd aan een huishouden. Hierbij moeten wij wel rekening houden met de bescherming van de privacy van de inwoner. Een consulent Wmo mag niet zomaar alle gegevens van een inwoner inzien. We nemen deze privacyregels in acht bij de verdere ontwikkeling van de integrale samenwerking en de doorontwikkeling van onze registratiesystemen.*

b) *De beschikbare registratiesystemen die door de gemeente gebruikt worden maken het mogelijk om te koppelen en Multi probleemgezinnen goed in beeld te krijgen, maar hiervoor gelden beperkingen als gevolg van de privacywetgeving. Niet alle collega's mogen bij dezelfde informatie over een gezin. Echter kan er altijd overleg plaatsvinden over een gezin. Casussen waarin veel speelt maar collega's nog niet betrokken zijn, kunnen altijd anoniem worden besproken.*

De aanbeveling is opgevolgd.

- De beschikbare registratiesystemen die door de gemeente gebruikt worden maken het mogelijk om te koppelen en Multi probleemgezinnen goed in beeld te krijgen. Binnen de grenzen van de privacywetgeving kan altijd overleg plaatsvinden over een gezin, waar nodig als anonieme casus.

Aanbeveling 10:
Koester de constructieve samenwerking met de maatschappelijke partners

De maatschappelijke organisaties vinden dat zij goed worden betrokken bij het opstellen van het beleid en waarderen het Sociaal Café en de doorstart van de Werkgroep Armoede. Zij zien veel van hun standpunten terug in beleid. Wel wijzen zij erop dat een aantal van de aanbevelingen die zij in de loop van de jaren hebben gedaan, nog steeds niet is gerealiseerd. Teleurstelling ligt hier op de loer, wat het vertrouwen zou kunnen schenden en de samenwerking kan schaden. Maak daarom heldere afspraken over wat er met de verschillende adviezen en aanbevelingen wordt gedaan, op welke wijze en met welk tijdspad. Indien bepaalde ideeën geen navolging zullen vinden, leg dat dan ook uit. Aanbevelingen die nog zijn blijven hangen en waaraan gewerkt moet worden:

- Noodfonds ook toegankelijk voor individuen;
- (Meer) aanbod voor structurele schuldondersteuning;
- Oplossing voor mensen met verslaving;
- Volgens sommige partijen is de benadering vanuit de medewerkers die over schuldproblematiek gaan soms nog te veel gericht op controle en handhaving van de regels en te weinig op verbetering van de totale leefsituatie.

a) *In bijlage 6 van het beleidskader is hierover opgenomen: Wij organiseren een Sociaal Café om onze partners periodiek te informeren over verschillende onderwerpen. De Werkgroep Armoede betrekken wij nauw bij de uitvoering van ons beleid evenals alle andere partners zoals vermeld op pagina 17. Wij koesteren, conform aanbeveling, deze goede relatie met onze partners. Ook de nieuwe Adviesgemeenteraad Sociaal Domein speelt hierin een belangrijke rol.*

b)	*Het Sociaal café wordt nog steeds georganiseerd en voorziet in een behoefte. Daarnaast zijn er nog twee hoofd overleggen: De werkgroep armoede en het Financieel keten overleg. De agenda van de werkgroep armoede wordt door de partners zelf bepaald. Deelnemers aan dit overleg zijn stichting leergeld, Humanitas, Stoer, vluchtelingenwerk, mantelzorg, etc. Hierin wordt met name samenwerking gezocht, afgestemd, de week van het geld georganiseerd, casussen besproken etc. Het overleg vindt tenminste 3 keer per jaar plaats. In het Financieel keten overleg wordt overlegd over budget coaching, onderlinge afstemming, etc. (Zie onder aanbeveling 3)*

De aanbeveling is opgevolgd.

- Het Sociaal café wordt nog steeds georganiseerd en voorziet in een behoefte. Daarnaast zijn er nog diverse andere overleggen waarin overleg wordt gevoerd met tal van partners, waaronder de werkgroep armoede en het Financieel keten overleg.

Aanbeveling 11: **Benut ervaringsdeskundigen binnen de adviesgemeenteraad Sociaal Domein voor beter begrip van armoede**
Ervaringsdeskundigheid is een troef die nog meer ingezet kan worden om het begrip en inlevingsvermogen bij de consulenten, maar wellicht ook bij de beleidsmakers, te vergroten. Vooral ervaringsdeskundigen weten hoe armoede voelt en welk gedrag daarmee kan samenhangen. Zij herkennen het vermijdingsgedrag en kunnen adviseren over de do's en dont's in de communicatie met én voorlichting aan mensen in armoede. Maak hiervan gebruik bij personeelstrainingen, conceptbrieven, als proeflokaal voor campagnes et cetera. De themagroep Werk en Inkomen van de adviesgemeenteraad is graag bereid een grotere rol te nemen.

a)	*In het beleidskader is in bijlage 6 hierover opgenomen:* *De Adviesgemeenteraad Sociaal Domein is sinds september 2020 weer actief. Een aantal leden van deze Adviesraad is ervaringsdeskundige op het vlak van armoede vanuit de organisatie waar zij zich inzetten. Deze leden spelen een belangrijke rol bij de toetsing van onze uitvoering van beleid en wij benutten deze experts.*
b)	*De adviesraad is ook betrokken bij het opstellen van het beleidskader.*
c)	*In januari 2022 is een presentatie gehouden over het onderwerp 'sterk in armoede'. Dit is een particulier initiatief. Op 22 november 2022 zal nog een themabijeenkomst worden gepland om te praten over de inzet van ervaringsdeskundigen voor dit onderwerp.*
d)	*Ervaringsdeskundigen worden bijvoorbeeld geworven door in klanttevredenheidsonderzoeken de vraag te stellen of men gebruik mag maken van hun expertise. Daarnaast hebben veel partners ervaringsdeskundigen in dienst. Ook de gemeente zelf heeft ervaringsdeskundigen.*

De aanbeveling opgevolgd.

- De Adviesraad Sociaal Domein is sinds september 2020 weer actief. Een aantal leden van deze Adviesraad is ervaringsdeskundige op het vlak van armoede vanuit de organisatie waar zij zich inzetten. Deze leden spelen, volgens de organisatie, een belangrijke rol bij de toetsing van onze uitvoering van beleid. Daarnaast wordt getracht ervaringsdeskundigen te werven via klanttevredenheidsonderzoeken en hebben de gemeente en veel samenwerkingspartners ook ervaringsdeskundigen in dienst.

Aanbeveling 12: **Maak doelen SMART(er)**
De doelstellingen van het armoedebeleid zijn op dit moment onvoldoende SMART geformuleerd om de prestaties op outcome niveau te kunnen beoordelen. Zo kunnen sommige prestaties dubbelzinnig worden geïnterpreteerd. Om een goede monitoring en evaluatie (beter) mogelijk te maken – en zo een vinger aan de pols te kunnen houden voor wat betreft het welslagen van het armoedebeleid van de gemeente Rheden – is het nodig om doelen SMART te formuleren en hieraan indicatoren te koppelen. De gemeenteraad van Rheden dient erop toe te zien dat doelen dusdanig SMART worden opgesteld dat deze voldoende basis bieden om het armoede- en minimabeleid te monitoren en evalueren.

a)	*In bijlage 6 van het beleidskader is hierover opgenomen:* *Deze aanbeveling is sinds 2017 actief opgepakt. De doelen op het gebied van minima zijn SMART en wij monitoren periodiek de stand van zaken via o.a. NIBUD en de benchmark Divosa. Ook via het nieuwe Gelrepas systeem kunnen wij realtime informatie ontvangen. Van de 5 ambities voldoen er drie aan de SMART criteria (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden). Voor 1 ambitie voeren wij in 2021 een nulmeting uit waarmee vier van de vijf ambities SMART geformuleerd zijn. De ambitie Preventie is niet SMART geformuleerd. De effecten en resultaten van deze ambitie komen terug in de factsheet minima en schuldhulpverlening die tweejaarlijks aan uw Gemeenteraad wordt gepresenteerd. Jaarlijks koppelen wij de gemonitorde resultaten terug via de P&C cyclus en tweejaarlijks presenteren wij een uitgebreide factsheet met de behaalde resultaten en de stand van zaken.*
b)	*Uit de programmabegroting 2023 blijkt dat de ambitie Onze hulpverlening leidt tot succesvolle uitstroom uit formele schuldhulp- trajecten niet is door vertaald naar een SMART doelstelling. Maar wel enkele andere, waaronder: 70% van de gestarte schuldhulptrajecten wordt succesvol afgerond en/of leidt tot een schone lei in 2024.*

De aanbeveling is afgerond.

- De ambities op 4 van de 5 pijlers zijn SMART geformuleerd. Ten aanzien van de pijler Preventie is bewust gekozen om dat niet te doen.

Aanbeveling 13: **Ontwikkel een monitor sociaal domein en leg evaluatie- en rapportagemomenten vast**
Het is aan te bevelen (verder) te werken aan een monitor sociaal domein die alle benodigde informatie (operationeel, sturing en verantwoording) kan genereren die alle facetten van het sociale domein kan leveren. Door middel van periodieke peiling onder de bevolking en onder de doelgroepen van het armoedebeleid en in combinatie met outputdata, kunnen de prestaties van het armoedebeleid dan beter in kaart worden gebracht. Leg daarnaast evaluatie- en rapportagemomenten vast in het beleidsplan, zodat er periodiek een gegarandeerde terugkoppeling van prestaties op het terrein van armoede en minimabeleid plaatsvinden en de gemeenteraad zijn controlerende taak goed kan uitoefenen. Gegevens van een monitor sociaal domein zijn bovendien laagdrempelig om snel een helder beeld van de situatie te kunnen schetsen. Ten aanzien van dit punt kan de gemeenteraad en/of het college het voortouw nemen, omdat hier ook budgettaire- dan wel investeringskwesties bij komen kijken.

a)	*In bijlage 6 van het beleidskader is hierover opgenomen:* *Wij monitoren veel gegevens, zowel intern gemeentelijk als via externe bureaus die voor ons de stand van zaken weergeven (o.a. NIBUD). Deze rapportagemomenten liggen vast en worden periodiek uitgevoerd om onze ambities te toetsen. Een Monitor sociaal domein is reeds beschikbaar via 'Waarstaatjegemeente'. Daarnaast zijn wij bezig om nog meer data gedreven te gaan werken. Hierbij leggen wij verbinding met andere beleidsterreinen die ook invloed hebben op het minima en schuldhulpverleningsbeleid.*
b)	*De gemeente heeft geen eigen monitor sociaal domein opgesteld die periodiek aan het college en gemeenteraad wordt voorgelegd wel wordt door de organisatie via managementrapportages de voortgang in het sociaal domein gemonitord. Op dit moment wordt gewerkt aan de totstandkoming van een monitor sociaal domein.*
c)	*Vanuit het minima- en schuldhulpbeleid krijgt de gemeenteraad tweejaarlijks een factsheet aangereikt. De eerste in 2021 omvatte een nulmeting naar de bekendheid en gebruik van minimaregelingen. Deze nulmeting is in januari 2022 ter kennis gebracht van de gemeenteraad. Vervolgens is de gemeenteraad, op zijn verzoek, lopende dit onderzoek in november 2022 opnieuw bijgepraat over de laatste stand van zaken van het minimabeleid en de financiële hulpverlening.*
d)	*In het beleidsplan zijn geen evaluatie- en rapportagemomenten vastgelegd.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- In het beleidsplan is het opstellen van een monitor sociaal domein niet opgenomen als actiepunt; aangegeven wordt dat deze monitor beschikbaar is via 'Waarstaatjegemeente.nl'.
- Op dit moment wordt wel gewerkt aan de totstandkoming van een dergelijke monitor.
- In het beleidsplan zijn ook geen evaluatie- en rapportagemomenten vastgelegd. Wel krijgt de gemeenteraad tweejaarlijks een factsheet aangereikt. Daarnaast is de gemeenteraad, op zijn verzoek, op 22 november 2022, lopende het onderzoek, geïnformeerd over de stand van zaken van het minimabeleid en financiële hulpverlening.

IV PROGRAMMABEGROTING

Aanbeveling 1: **Zet zelf de koers uit**
De programmabegroting is van de gemeenteraad. Dit wordt door een groot deel van de gemeenteraad in Rheden op dit moment anders ervaren. Maar de gemeenteraad vervult op dit moment ook geen proactieve rol om hier verandering in aan te brengen. Daarom is onze voornaamste aanbeveling aan de gemeenteraad om zelf aan het roer te gaan staan en de koers uit te zetten door: • Als gemeenteraad zelf te bepalen waarop u wilt sturen en welke informatie u daarvoor nodig heeft. Bijvoorbeeld door hiervoor een gemeenteraadswerkgroep in te stellen en, eventueel met externe ondersteuning, binnen een bepaalde periode (bijvoorbeeld voor 1 september 2020) een normenkader voor de programmabegroting vast te stellen. • Dit normenkader vervolgens aan het college mee te geven met het verzoek om dit voor een bepaalde datum (bijvoorbeeld 1 januari 2021) uit te werken in een plan van aanpak waarin tevens aandacht wordt besteed aan de wijze waarop de gemeenteraad eerder bij de totstandkoming van de begroting kan worden betrokken en de afstemming met de andere documenten uit de P&C-cyclus kan worden gerealiseerd. In bijlage 7 zijn aandachtspunten opgenomen die hierbij ondersteuning kunnen bieden.

a)	*Tijdens de behandeling van het rekenkamerrapport is in de gemeenteraadsvergadering van mei 2020 een amendement aangenomen 'Aan de slag met het advies van de rekenkamercommissie', waarbij een projectgroep 'Betere sturing op de toekomst' werd ingesteld. Deze projectgroep had als opdracht om te kijken of er verbeteringen konden worden meegegeven voor de structuur van de begroting 2021. Hierbij werd gelijk opgetrokken met de organisatie die ook bezig was met het doorvoeren van verbeteringen.*
b)	*Naar aanleiding daarvan is een aantal normen opgesteld:* *- eenduidig en duidelijk formuleren in de rapportages, zodat alle rapportages goed op elkaar aansluiten;* *- stel de 3 w-vragen: Wat willen we bereiken? Wat wil de gemeente daarvoor doen en met welke verbonden partijen? Wat mag het kosten?* *- maak gebruik van een doelenboom* *- maak de begroting visueel met grafieken en figuren;* *- stel de 3 H-vragen in de jaarrekening: Hebben we bereikt wat wij wilden bereiden? Hebben wij gedaan wat we wilden doen? Heeft het gekost wat we hadden afgesproken?* *Daarvoor moeten de doelstellingen smart en helder zijn, moet zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van bestaande cijfers, dat er meer wordt gekeken naar maatschappelijke effecten en dat de kwalitatieve effecten van de acties worden beschreven.*
c)	*De terugkoppeling hiervan is gegeven in de vergadering van de financiële commissie van 3 september 2020.*
d)	*In december 2020 is een procesvoorstel gedaan voor de verdere ontwikkeling van de programmabegroting. Dit is opgenomen in een stappenplan dat in februari 2021 is besproken in de financiële commissie.*
e)	*Op 15 februari 2021 is door de organisatie een presentatie gegeven aan de financiële commissie over hoe er verder invulling zou kunnen worden gegeven aan de doorontwikkeling van de programmabegroting. Vooraf hadden wel gesprekken plaatsgevonden tussen de organisatie en de financiële commissie, maar het was niet duidelijk wie er wat ging doen. Uitgangspunt van de bijeenkomst met de gemeenteraad was te benoemen dat het ging om een groeimodel. Maar ook: Wat is een logisch kader, waar wil de gemeenteraad op sturen en wat zijn de spelregels waar indicatoren aan moeten voldoen? De term 'normenkader' is losgelaten, omdat er verwarring ontstond over dit begrip dat ook wordt gebruikt bij rechtmatigheidscontrole door de accountant. Dit is afgepeld in twee elementen: een logisch kader en spelregels voor indicatoren. Naar aanleiding van deze sessie is door de financiële commissie aan de organisatie gevraagd om met een uitwerking te komen. Voor de programmabegroting 2022 zijn al enkele aanpassingen gedaan: visie, doel en resultaat.*
f)	*In maart 2021 is in de commissie een voorstel besproken voor een logisch kader programmabegroting en spelregels indicatoren.*

De aanbeveling opgevolgd.

- De gemeenteraad heeft tijdens de behandeling van het rekenkamerrapport een amendement aangenomen 'Aan de slag met het advies van de rekenkamercommissie', waarbij een projectgroep 'Betere sturing op de toekomst' werd ingesteld, met als opdracht om te kijken of er verbeteringen konden worden meegegeven voor de structuur van de begroting 2021.
- Naar aanleiding daarvan is een aantal duidelijke normen vastgesteld door de gemeenteraad.
- Het proces wordt door de gemeenteraad begeleid via de financiële commissie.

Aanbeveling 2: **Zorg dat de begroting helpt om koers te kiezen**
De inhoud van de programmabegroting dient de gemeenteraad de mogelijkheid te geven tot het maken van beleids- en financiële keuzes. Op basis van de huidige programmabegroting bestaat er voor de gemeenteraad een onvoldoende helder beeld over de keuzemogelijkheden en risico's. Daarom bevelen wij u aan de begroting aan te passen door minimaal: • De informatiebehoefte van de gemeenteraad als vertrekpunt te nemen. • Een duidelijke relatie te leggen tussen de 3 W-vragen (Wat willen we bereiken, Wat gaan we daarvoor doen met wie, Wat gaat het kosten) op het niveau van sub-programma's. Dus het budget wordt uitgesplitst per sub-programma. Maak daarbij gebruik van een doelenboom en effect- en prestatie-indicatoren. • Per programma inzicht te geven in wel- en niet-beïnvloedbare uitgaven en in de inschatting van (meerjarige) risico's. • Te sturen op consistente vulling van de (sub)programma's door gebruik te maken van een procesbeschrijving en iemand aan te wijzen die verantwoordelijk is voor de kwaliteitsbewaking. De beoordelingstabel uit bijlage 2 en de aandachtspunten uit bijlage 7 kunnen hierbij ondersteuning bieden.

a)	*Er is een organisatie-breed project 'doorontwikkeling programmabegroting' opgestart, waarbij een nieuw logisch kader (zgn. doelenboom) en andere spelregels zijn vastgesteld. Het proces wordt door de gemeenteraad begeleid via de financiële commissie. Er is een groeimodel afgesproken waarin bij de programmabegroting 2022 en nu de programmabegroting 2023 stappen zijn gezet. Daarnaast is een integrale planning voor alle P&C documenten afgesproken waar strak op wordt gestuurd. Doel van het project is dat in 2025 de gehele programmabegroting voldoet aan het logisch kader dat de gemeenteraad heeft meegegeven. (Zie ook aanbeveling 1).*
b)	*In de programmabegroting 2023 is de programma-indeling herzien. Er is gekozen voor een programma begroting met slechts 3 omvangrijke programma's: Samenleving, Leefomgeving en Bestuur en organisatie die zijn onderverdeeld in thema's. Hiervoor is gekozen zodat dan per programma een duidelijke visie kon worden beschreven.*
c)	*Er is nog geen uitvoering gegeven aan de 'derde W'. Wel is per programma is een overzicht opgenomen met de beschikbare budgetten per taakveld. Een vervolgstap voor de programmabegroting 2024 is om expliciet een koppeling te maken tussen de doelenboom en de middelen die beschikbaar zijn gesteld. In de tussentijd wordt dit opgelost door het verstrekken van extra rapportages, zodat de gemeenteraad de controlerende rol kan pakken.*
d)	*Omdat op dit moment nog niet bekend is op welk niveau de 3e W vraag wordt uitgewerkt (programma, thema, subdoel), kan op dit moment nog niet worden vastgesteld in welke mate de uitwerking resulteert in voldoende inzicht in samenhang tussen de 3 W's en de gemeenteraad daarmee voldoende in staat stelt om (financiële) keuzes te maken en zijn controlerende taak adequaat te vervullen.*
e)	*In de programmabegroting 2023 zijn ook indicatoren per doel opgenomen. Wat opvalt is dat de lijst met benoemde resultaten omvangrijk is en daarmee tevens de lijst met indicatoren. De geschiktheid van benoemde indicatoren is nog niet beoordeeld (waaronder op actualiteit en continuïteit). Ook op dit vlak wil men dat voor de programmabegroting 2024 stappen worden gezet. Ook zal worden ingezet op de leesbaarheid van de programmabegroting.*
f)	*Vanaf de programmabegroting 2023 worden per doel ook de risico's benoemd, naast de grootste financiële risico's zoals benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen. Daarbij is geïnvesteerd in de tooling die deze nieuwe werkwijze ondersteunt. Risico's zijn op hoofdlijnen benoemd maar (nog) niet vertaald in financiële zin. Ook is (nog) geen inzicht gegeven in de beïnvloedbare en niet beïnvloedbare kosten.*

g)	*De inhoud van de programmabegroting is een verantwoordelijkheid van beleidsmedewerkers, financieel adviseurs en de managers. Die stemmen dit af met de portefeuillehouder. Er is niet specifiek iemand aangewezen die de consistente vulling van de programma's bewaakt. Wel zijn er schrijfinstructies en heeft communicatie een belangrijke rol in de eindredactie en zijn per programma 2 medewerkers samen verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking.*
h)	*Daarnaast is er een regieteam P&C cyclus ingesteld dat verantwoordelijk is voor het proces, waaronder de bestuurlijke P&C planning en zullen op een intranetpagina de verantwoordelijkheden t.a.v. de P&C cyclus worden vastgelegd.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- De informatiebehoefte van de gemeenteraad is als vertrekpunt genomen. Tevens is in gezamenlijkheid gekozen voor een groeimodel. Er is een organisatie-breed project 'doorontwikkeling programmabegroting' opgestart, waarbij een nieuw logisch kader (zgn. doelenboom) en andere spelregels zijn vastgesteld. Doelstelling van het project is dat in 2025 de gehele programmabegroting aan het logisch kader voldoet dat de gemeenteraad heeft meegegeven.
- Het is op dit moment nog niet mogelijk om een duidelijke relatie te leggen tussen de 3 W-vragen omdat de 3e W-vraag nog niet is opgenomen. In de programmabegroting 2023 zijn de eerste 2 W-vragen (**W**at willen we bereiken en **W**at gaan we daarvoor doen) wel opgenomen. De 3e W-vraag (**W**at mag het kosten) volgt in de programmabegroting 2024, waarbij expliciet een koppeling zal worden gemaakt tussen de doelenboom en de middelen die beschikbaar zijn.
- Omdat op dit moment nog niet bekend is op welk niveau de 3e W vraag wordt uitgewerkt (programma, thema, doel), kan op dit moment nog niet worden vastgesteld in welke mate de uitwerking resulteert in voldoende inzicht in samenhang tussen de 3 W's en de gemeenteraad daarmee voldoende in staat stelt om (financiële) keuzes te maken en zijn controlerende taak adequaat te vervullen.
- In de programmabegroting 2023 zijn ook indicatoren benoemd. Omdat er relatief veel resultaten (als uitwerking van doelen) zijn opgenomen in de programma's is de lijst met indicatoren ook lang. De geschiktheid van benoemde indicatoren is nog niet beoordeeld (waaronder op actualiteit en continuïteit).
- Ook de risico's op hoofdlijnen zijn benoemd in de programmabegroting 2023, maar deze zijn (nog) niet vertaald in financiële zin. Ook is (nog) geen inzicht gegeven in de beïnvloedbare en niet beïnvloedbare kosten.
- Er is (nog) geen procesbeschrijving en de kwaliteitsbewaking van de vulling van de programma's is ook (nog) niet bij één persoon neergelegd. De vulling is de verantwoordelijkheid van beleidsmedewerkers, financieel adviseurs en de managers, in afstemming met de portefeuillehouder. Per programma zijn er 2 medewerkers samen verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking. Communicatie krijgt een belangrijke rol in de eindredactie.

Aanbeveling 3: **Zorg dat de gemeenteraad de koers kan blijven volgen.**
De programmabegroting is de vertaling van de kadernota en de maatstaf voor de gemeenteraad om de uitvoering van het beleid te volgen en te beoordelen. De rapportering in de jaarrekening is een eenduidige vertaling van de programmabegroting, maar dat geldt niet voor de bestuur rapportages en de kadernota. Wij bevelen aan om, net zoals met de jaarrekening, de inhoud van de kadernota en de bestuur rapportages op de programmabegroting te laten aansluiten.

a)	*In september 2022 is een voorstel ontwikkeld ten aanzien van de rapportage aan College en Gemeenteraad voor 2023, waarmee volgens de organisatie 1:1 aansluiting is gezocht bij de nieuwe opzet van de programmabegroting.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- Op dit moment is deze aansluiting er nog niet, maar wel is inmiddels een voorstel opgesteld dat ertoe zou moeten leiden dat de rapportages vanaf 2023 1:1 aansluiten bij de nieuwe opzet van de programmabegroting.

Aanbeveling 4: **Blijf de koers volgen**
Houd de proactieve rol vast door ook nadat u het college heeft verzocht een plan van aanpak te formuleren de vinger aan de pols te houden. Geef duidelijk aan het college mee op welke wijze en in welke frequentie u over de uitvoering van dit plan van aanpak geïnformeerd wilt worden. Wij geven de gemeenteraad tevens in overweging om een aparte gemeenteraadswerkgroep in te stellen die dit traject niet alleen bewaakt, maar ook als gesprekspartner van het college kan dienen.

a)	*De gemeenteraad heeft besloten tot het instellen van een projectgroep. Die heeft samen met de ambtelijke organisatie een aantal normen opgesteld.*
b)	*Daarna is dit steeds onderwerp van gesprek geweest in de financiële commissie. Dit is een (tijdelijke) commissie die is ingesteld door de gemeenteraad om grip te houden op de gemeentefinanciën en is werkzaam vanaf september 2020.*
c)	*In de toekomst zal de discussie naar verwachting meer gaan over de verfijning van de (beleids)indicatoren. Het is aan de gemeenteraad om te bepalen of de financiële commissie dan nog de meest logische vertegenwoordiger is.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- De gemeenteraad is eerst via de projectgroep daarna via de financiële commissie de doorontwikkeling van de programmabegroting blijven volgen.
- In de toekomst zal de discussie naar verwachting meer gaan over de verfijning van de (beleids)indicatoren. De vraag is of de financiële commissie ook ten aanzien van dit aspect de vinger aan de pols blijft houden of dat dit op een andere manier wordt belegd.

V TOEZICHT EN HANDHAVING

Aanbeveling 1: **Bepaal als gemeenteraad expliciet de eigen sturende rol: gericht actief of bewust passief.**
De gemeenteraad vult zijn kaderstellende en controlerende rol momenteel passief in als het gaat om toezicht en handhaving in het fysieke domein. Uit dit onderzoek is niet gebleken dat deze rolinvulling een bewuste keuze is van de gemeenteraad. Het is een optie om als gemeenteraad een passieve rol te blijven vervullen en de invulling van dit beleid aan het college over te laten. Het is echter ook een keuze om als gemeenteraad actiever en inhoudelijker te gaan sturen (bijvoorbeeld door accenten te leggen of prioriteiten te stellen). Gezien het maatschappelijke belang van dit onderwerp is dat laatste een voor de hand liggende optie.

a)	*Door fractie GPR/B zijn op 5 juli 2021 vragen gesteld over de stand van zaken met betrekking tot de aanbevelingen van de rekenkamercommissie.*
b)	*Het Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)-Beleid is voorlopig door het college vastgesteld in april 2022 en ter kennis gebracht van de gemeenteraad op 31 mei 2022.*
c)	*In de vergadering van 31 mei 2022 heeft fractie VVD (mondeling) verzocht om dit onderwerp te agenderen voor een oriënterende vergadering.*
d)	*Het VTH-Beleid is definitief door het college vastgesteld op 27 september 2022 voor de periode van 1 juli 2022 – 31 december 2024, met bijbehorende risicoanalyse en beleidsregels. Dit college besluit is ter kennis gebracht van de gemeenteraad, die dit agendapunt heeft aangemeld voor een oriënterende vergadering.*
e)	*Zowel het VTH-beleid als de risicoanalyse zijn vastgesteld t/m 2024. In dat jaar is de omgevingsvisie klaar (conform huidige planning - mede afhankelijk van daadwerkelijke inwerkingtreding van de omgevingswet) en kan deze door vertaald worden in het VTH-beleid.*
f)	*De gemeenteraad heeft, in tegenstelling tot het VTH-beleid dat vooral uitvoering geeft aan wettelijke verplichtingen, een kaderstellende taak bij de totstandkoming van de omgevingsvisie. De gemeenteraad is tot nu toe vanuit een toehorende rol betrokken geweest bij de Omgevingsvisie. In de raadsvergadering van 29 november 2022 heeft de raad een amendement aangenomen in het kader van de inventarisatie Omgevingsvisie. In het geamendeerd raadsbesluit geeft de raad het college opdracht om bij de uitwerking van de kernwaarden, ambities en hoofdthema's in een omgevingsagenda 2040 aandacht te besteden aan specifieke aandachtspunten. Daarnaast heeft de portefeuillehouder tijdens de raadsvergadering op verzoek van de raad aangegeven dat de raad ook tijdens de totstandkoming van de omgevingsvisie wordt uitgenodigd een bijdrage te leveren in plaats van alleen bij de besluitvorming. Dit is niet vertaald in een concreet besluit.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- Door gemeenteraadsleden is meermaals verzocht om terugkoppeling over de stand van zaken van het nieuwe beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)-Beleid en de status van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie.
- Het VTH-beleid is vastgesteld tot en met 2024 omdat dan naar verwachting de omgevingsvisie gereed is, waarbij de gemeenteraad een kaderstellende rol vervult. Hiervoor is bewust gekozen omdat er gekoerst wordt op een afronding van de Omgevingsvisie in 2024. Daarnaast wordt stapsgewijs gewerkt aan het omgevingsplan.
- Na vaststelling van de visie zal er een nieuwe probleem- en risicoanalyse gemaakt worden waarin de uitkomsten en prioriteiten van de omgevingsvisie worden meegenomen. Vervolgens kan er een nieuw VTH-beleid worden opgesteld, waarmee we ook voldoen aan de beleidscyclus en de wettelijke vereisten uit de Omgevingswet
- Uit de behandeling van het raadsvoorstel inventarisatie Omgevingsvisie in de raad van 29 november 2022 kan worden afgeleid dat de raad betrokken wil worden bij de totstandkoming van de toekomstvisie Omgevingswet. Dit is evenwel niet vertaald in een besluit.

Aanbeveling 2:
Stel als gemeenteraad (in de omgevingsvisie en het omgevingsplan) de kaders voor toezicht en handhaving vast.

a)	*Vanaf januari 2021 is vol ingezet op de implementatie van de Omgevingswet door de programmamanager en het programmateam dat hiermee aan de slag is gegaan. Het VTH-beleid is een apart project geworden onder de Omgevingswet en recent vastgesteld.*
b)	*De volgende stap is het opstellen van de Omgevingsvisie. Doel is dat deze eind 2024 kan worden vastgesteld. Vervolgens dienen alle regels in een digitaal Omgevingsplan te worden gestopt.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- Vanaf januari 2021 is volop ingezet op de implementatie van de Omgevingswet, maar dat heeft nog niet geleid tot een omgevingsvisie en omgevingsplan. Doel is dat deze eind 2024 kan worden vastgesteld.

Aanbeveling 3: **Kies voor een controlerende rol die past bij de gekozen kaderstellende rol.**
Bepaal hoe u gaat toezien op de uitvoering en resultaten van het beleid, en wat de gemeenteraad daarvoor van het college nodig heeft. Indien de gemeenteraad (naar aanleiding van aanbeveling 1.) kiest voor een actieve sturende rol, dan past daarbij uiteraard ook een actieve controlerende houding. Maak in dat kader ook duidelijke afspraken met het college over het verkrijgen van structurele informatie over toezicht en handhaving.

a)	*Het VTH-beleid is pas vastgesteld en heeft een looptijd tot en met 2024; wanneer naar verwachting de Omgevingsvisie kan worden opgesteld. De resultaten van beleid kunnen nog niet worden gemonitord. Er ligt op basis van een risicoanalyse, een beleidsplan VTH maar het is eigenlijk work-in-process met het oog op de implementatie van de Omgevingswet. Hierin zijn geen afspraken opgenomen over structurele informatieverstrekking aan de gemeenteraad over toezicht en handhaving.*
b)	*Vaststelling van de Omgevingsvisie en omgevingsplan is pas voorzien eind 2024. Dan kunnen ook pas duidelijke afspraken met het college worden gemaakt over het verkrijgen van structurele informatie over toezicht en handhaving. Indien de raad ervoor kiest om geen actieve en inhoudelijke bijdrage te willen leveren in dit dossier, vervalt de noodzaak om duidelijke afspraken met het college te maken over het verkrijgen van structurele informatie.*

De aanbeveling is nog niet afgerond.

- Het recent vastgestelde VTH-beleid kent een beperkte looptijd en maakt onderdeel uit het implementatieprogramma Omgevingswet. Informatievoorziening aan de gemeenteraad is in het VTH-plan niet opgenomen, maar de vraag is of dat opportuun is in de huidige situatie waarin alle aandacht gericht is op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de aanloop naar de Omgevingsvisie in 2024.
- Omdat de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan nog niet zijn vastgesteld, kan op dit moment niet wordt vastgesteld of de gemeenteraad vanuit een proactieve houding duidelijke afspraken met het college maakt over het verkrijgen van structurele informatie over de inhoud hiervan, waaronder toezicht en handhaving.

Aanbeveling 4: **Verzoek het college om op redelijke termijn met een goede probleem- en risicoanalyse te komen voor toezicht en handhaving in het fysieke domein.**
De huidige doelstellingen en prioriteiten zijn vooral procesmatig en organisatorisch van aard en qua formulering abstract en weinig specifiek. Een adequate probleem- en risicoanalyse voor toezicht en handhaving maakt het mogelijk om op dit terrein gericht en passend beleid te maken.

a) De gemeenteraad heeft het college hier niet expliciet om verzocht, maar het college heeft de gemeenteraad zelf per memo van 5 oktober 2020 geïnformeerd over de stand van zaken ten aanzien van het VTH Beleid met bijbehorende risicoanalyse. Hierbij verwijst het college tevens naar de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport.
b) Het VTH-Beleid is door het college definitief vastgesteld in september 2022 met bijbehorende risicoanalyse.

De aanbeveling is opgevolgd.

- Het bleek niet nodig om het college te verzoeken om te komen tot een probleem- en risicoanalyse voor toezicht en handhaving in het fysieke domein. Het college informeerde de gemeenteraad uit eigen beweging over de stand van zaken. Het nieuwe beleid inclusief risicoanalyse is inmiddels door het college vastgesteld.

Aanbeveling 5: **Bepaal vervolgens op basis van die probleem- en risicoanalyse wat de concrete prioriteiten en meetbare doelstellingen zijn voor de gemeente Rheden voor toezicht en handhaving in het fysieke domein.**
Het is niet mogelijk om alle regels 100% te handhaven. Het is aan de gemeenteraad en/of college daarin keuzes te maken, niet aan de ambtelijke organisatie. De huidige werkwijze kan tot willekeur leiden. Dat is onwenselijk. Het is dan ook zaak om na een goede risicoanalyse gericht concrete prioriteiten te stellen, die ook aan de uitvoeringspraktijk voldoende houvast geven. Houd daarbij rekening met de capaciteit die beschikbaar is voor toezicht en handhaving en geef ook aan bij welke thema's geen prioriteit ligt. Als de gemeenteraad (naar aanleiding van de eerste aanbeveling) kiest voor een actieve rol kan de gemeenteraad het college verzoeken een voorstel voor te bereiden waarmee de gemeenteraad op een goede manier die prioriteiten kan stellen. Als de gemeenteraad kiest voor een passieve rol, kan de gemeenteraad het college opdragen deze prioritering te verzorgen en ter kennisname aan de gemeenteraad te sturen.

a) Er is in 2021-2022 een probleem- en risicoanalyse voor de gemeente Rheden opgesteld in samenwerking met partners. Op basis van deze risicoanalyse zijn er prioriteiten en doelstellingen voor de gemeente opgenomen in het beleidsplan. Als algemeen beleidsdoel is gesteld: 85% naleving. Het uitvoeringsprogramma is in april 2022 vastgesteld. Het VTH Beleid in combinatie met de risicoanalyse bepaalt welke onderwerpen in welke volgorde van prioriteit aangepakt dienen te worden en volgens welke strategie dit gebeurt. In het Uitvoeringsprogramma is bepaald welke activiteiten in een jaar uitgevoerd gaan worden.

De aanbeveling is opgevolgd.

- Op basis van een risicoanalyse is een nieuw beleidsplan opgesteld met daarin prioriteiten en doelstellingen en een meetbare doelstelling waarbij men streeft naar 85% naleving.

Aanbeveling 6:
Zorg dat alle beleidsplannen actueel zijn; doe dit door onder meer jaarlijks (voor het begin van het nieuwe kalenderjaar) een uitvoeringsprogramma vast te stellen.

a)	*Met het vaststellen van het VTH-beleid, gepland in het college van 27 september 2022 is het beleid geactualiseerd.*
b)	*Het uitvoeringsprogramma 2022 is gekoppeld aan het beleidsplan en vastgesteld in april 2022. Dat is niet voor het nieuwe kalenderjaar maar na het eerste kwartaal van het lopende jaar.*
c)	*Als onderdeel van de invoering van de Omgevingswet zullen enkele beleidsstukken geactualiseerd moeten worden vanwege de verandering van de juridische grondslag (van Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) naar Omgevingswet (Ow)).*

De aanbeveling is deels opgevolgd.

- Het beleid is inmiddels geactualiseerd.
- Het hieraan gekoppelde uitvoeringsprogramma 2022 is in april 2022, niet voorafgaand maar tijdens het betreffende jaar vastgesteld.

Aanbeveling 7:
Monitor jaarlijks in hoeverre doelstellingen worden behaald en prioriteiten leidend zijn voor de uitvoering.

a)	*In het beleidsplan is opgenomen dat gedurende het jaar monitoring plaatsvindt van de uitvoering van het jaarlijkse programma en het bereiken van de doelen.*
b)	*In het uitvoeringsprogramma 2022 is een korte evaluatie van het voorgaande jaar opgenomen (inclusief een cijfermatig overzicht in de bijlagen), als ook een vooruitblik naar de volgende jaren.*

De aanbeveling is opgevolgd.

- In het beleidsplan is opgenomen dat gedurende het jaar monitoring plaatsvindt en in het uitvoeringsprogramma 2022 is een korte evaluatie van het voorgaande jaar opgenomen (inclusief een cijfermatig overzicht in de bijlagen).

Aanbeveling 8: **De implementatie van de Omgevingswet te versnellen, beginnend met het bepalen van het ambitieniveau van de gemeente.**
Doe dit samen met de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie.

a)	*Met het aantrekken van een programmamanager voor de implementatie van de Omgevingswet in januari 2021 en het formeren van een projectteam is een stimulans gegeven aan de versnelling van de implementatie van de Omgevingswet.*
b)	*Volgens de organisatie is de gemeente Rheden vanuit een plek achterin het peloton opgeschoven naar de kopgroep in de implementatie van de nieuwe Omgevingswet, ondanks vele belemmeringen waaronder Corona. Dit wordt ondersteund door de informatie afkomstig uit het dashboard voor de implementatie van de Omgevingswet, waarin inmiddels geen van de activiteiten meer het label 'interventie benodigd' (rood) heeft; tegenover 5 in september 2021.*
c)	*De 'nieuwe' gemeenteraad is door de ambtelijke organisatie vanaf het introductieprogramma actief in een aantal bijeenkomsten geïnformeerd over het ambitieniveau en het implementatieprogramma. Hierin is tevens een planning gepresenteerd die voorziet in het vaststellen van een Omgevingsvisie eind 2024. Tijdens de raadsvergadering van 29 november 2022 heeft de portefeuillehouder op verzoek van de raad*

toegezegd dat de raad ook tijdens de totstandkoming van de omgevingsvisie wordt uitgenodigd een bijdrage te leveren in plaats van alleen bij de besluitvorming.

De aanbeveling is opgevolgd.

- Het aantrekken van een programmamanager en het formeren van een projectteam heeft geleid tot de gewenste versnelling van de implementatie van de Omgevingswet.
- Volgens de organisatie loopt gemeente Rheden niet meer achter maar zit deze inmiddels in de kopgroep ten aanzien van de implementatie van de Omgevingswet.
- De 'nieuwe' gemeenteraad is in meerdere bijeenkomsten geïnformeerd over het ambitieniveau en de planning.

Aanbeveling 9:
In kaart te brengen welke gevolgen de wet heeft voor de capaciteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving

Betrek hierbij ook (de ervaringen van) vergunningverleners, toezichthouders en handhavers.

a) *Het in kaart brengen van de gevolgen die de wet heeft voor de capaciteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving maakt onderdeel uit van de implementatie van de omgevingswet en daar wordt op dit moment invulling aan gegeven. Hierin spelen vergunningverleners, toezichthouders en handhavers een belangrijke rol.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- Het in kaart brengen van de gevolgen van de Omgevingswet voor de capaciteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving maakt onderdeel uit van het implementatieplan en daar wordt op dit moment invulling aan gegeven. Hierin spelen vergunningverleners, toezichthouders en handhavers een belangrijke rol.

Aanbeveling 10:
Verbeter de afstemming tussen vergunningverleners, toezichthouders, handhavers, juristen en beleidsmedewerker

Doe dit door duidelijke afspraken te maken wanneer toezichthouders en handhavers bij bijvoorbeeld vergunningverlening of het opstellen van nieuw beleid moeten worden betrokken.

a) *Volgens de organisatie is het verbeteren van de afstemming verwerkt in het beleid. De nieuwe processen die nodig zijn in het kader van de Omgevingswet worden door de vergunningverleners, toezichthouders en handhavers zelf heringericht, ook om zodoende te oefenen.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- Het verbeteren van de afstemming is verwerkt in het beleidsplan en wordt in praktijk gebracht bij het opstellen van nieuwe processen die nodig zijn in het kader van de Omgevingswet. Deze werkprocessen worden door vergunningverleners, toezichthouders en handhavers zelf heringericht; ook om zodoende te kunnen oefenen.

Aanbeveling 11:

Besteed jaarlijks in een overleg aandacht aan die afstemming en het meer integraal toezicht houden en handhavend optreden.

a)	*Volgens de organisatie vindt periodieke afstemming plaats met externe partijen als ODRA en VGGM.*
b)	*De reikwijdte van het nieuwe VTH-beleid bevat de werkzaamheden die door de gemeente zelf en daarnaast door de ODRA en VGGM uitgevoerd worden in de fysieke leefomgeving van Rheden. Op het gebied van risicoanalyse en de uitvoeringsprogramma's geeft de organisatie aan dat deze steeds beter verfijnd en afgestemd worden met de Omgevingsdienst en andere partijen*
c)	*Noch uit het beleidsplan noch uit het uitvoeringsprogramma wordt duidelijk in welke mate er jaarlijks specifiek afstemming plaatsvindt gericht op meer integraal toezicht te houden en handhavend optreden.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- Er wordt periodiek met externe partijen als ODRA en VGGM afgestemd.
- Niet duidelijk is in welke mate er jaarlijks specifiek wordt afgestemd gericht op meer integraal toezicht houden en handhavend optreden. Wellicht dat ook dit tijdens het implementatietraject voor de Omgevingswet wordt opgepakt.

Aanbeveling 12: **Zorg er bij implementatie van de Omgevingswet voor dat toezicht en handhaving bij de planvorming wordt betrokken**
Doe dit door hierover heldere afspraken te maken.

a)	*Volgens de organisatie is het betrekken van toezicht en handhaving bij de planvorming een continu aandachtspunt bij het opstellen van de omgevingsvisie en omgevingsplan.*
b)	*De noodzaak om de beleidscyclus tot en met de uitvoering van toezicht en handhaving geheel sluitend te maken is tevens onderdeel van de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie; specifiek afdeling Leefomgeving.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- Volgens de organisatie is het betrekken van toezicht en handhaving bij de planvorming een continu aandachtspunt en maakt dit tevens onderdeel uit van de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie.

VI EFFECTIVITEIT EIGEN AANBEVELINGEN REKENKAMERCOMMISSIE

Aanbeveling 1:
Ga aan de voorkant van het onderzoek in gesprek met betrokken geledingen om met hun input de onderzoeksopdracht aan te scherpen.

De onderzoeksopdracht richting externe onderzoeksbureaus bepaalt voor een deel het verdere verloop van een onderzoek. Een scherpe en specifieke uitvraag bevordert de doorstroom in de keten van het rekenkameronderzoek. Voor het opstellen van een dergelijke uitvraag kan het van pas komen om aan de voorkant met betrokken geledingen (ambtelijk apparaat, verantwoordelijk wethouder, gemeenteraad) van gedachten te wisselen over de vraagstelling van het onderzoek (en deze op basis van deze gesprekken desgewenst aan te scherpen en te specificeren).

a) *Jaarlijks wordt een bezoek aan fracties gebracht om mogelijke onderzoeksonderwerpen op te halen. Ook vindt ieder half jaar overleg plaats met de burgemeester en gemeentesecretaris.*

b) *De vraagstelling van het onderzoek wordt voorafgaand aan de uitvraag richting onderzoeksbureaus in een startnotitie aan de gemeenteraad en college toegestuurd. Zij hebben de mogelijkheid om de rekenkamercommissie te verzoeken om de vraagstelling aan te passen.*

c) *De rekenkamercommissie laat zich graag voeden door gemeenteraad, college en organisatie in mogelijke onderzoeksthema's en vraagt hier ook om; maar vindt haar onafhankelijke positie in deze ook van groot belang. De vraagstelling vooraf afstemmen vindt de commissie daar minder bij passen. Daarnaast lijkt hier, op basis van het nieuwe doorwerkingsonderzoek, ook geen behoefte aan te bestaan bij de organisatie, college of gemeenteraad.*

De aanbeveling is afgerond.

- Jaarlijks vindt overleg plaats met gemeenteraad, burgemeester en gemeentesecretaris.
- De vraagstelling wordt opgenomen in een startnotitie, voorafgaand aan de benadering van onderzoeksbureaus, waarbij de mogelijkheid bestaat voor de verschillende geledingen om de rekenkamercommissie te verzoeken deze vraagstelling aan te passen.
- Bezien vanuit haar onafhankelijke positie vindt de rekenkamercommissie het vooraf afstemmen van de specifieke vraagstelling niet opportuun. Organisatie, college en gemeenteraad geven niet aan dit als een gemis te ervaren.

Aanbeveling 2:
Formuleer aanbevelingen en check ze op uitvoerbaarheid

De aanbevelingen uit de onderzoeken zijn meestal voldoende concreet en specifiek om richting te geven aan uitvoering en de monitoring daarvan. Sommige aanbevelingen zijn minder concreet en soms ook minder realistisch, waardoor de doorwerking van de aanbeveling aan de voorkant wordt ondermijnd. Met name de uitvoerbaarheid kan ook in dialoog met andere geledingen bepaald worden.

a) *Uit het nieuwe doorwerkingsonderzoek blijkt dat men in algemene zin de aanbevelingen voldoende concreet, specifiek en realistisch vindt en goed toepasbaar in de praktijk. Wel wordt door een aantal gesprekspartners gewezen op het verschil in detail niveau van de aanbevelingen, waarin een aanbeveling kan variëren van 'wollig' tot zeer gedetailleerd.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond

- Gesprekspartners vinden de uitgebrachte aanbevelingen over het algemeen voldoende concreet, specifiek en realistisch en goed toepasbaar.
- Niet alle aanbevelingen kennen hetzelfde detail niveau. Sommige zijn 'wollig' andere zeer gedetailleerd.

Aanbeveling 3:
Probeer bij aanbevelingen het 'wanneer' in te vullen, of beveel de gemeenteraad aan om het college te vragen om dit te doen.

Bij vrijwel alle aanbevelingen die in de vijf onderzochte rapporten zijn gedaan ontbreekt een tijdspad. Dit leidt er mogelijk mede toe dat in een aantal gevallen (met name burgerparticipatie en verbonden partijen) de implementatie van de aanbevelingen een langdurig proces is. Uiteraard liggen hier meerdere factoren aan ten grondslag dan alleen maar het ontbreken van de 'wanneer'-vraag.
Toch is de aanbeveling zoveel mogelijk de 'wanneer'-vraag op te nemen bij aanbevelingen. Alternatief is dat de gemeenteraad het college vraagt om bij de implementatie van aanbevelingen naast het wie (welke ambtelijke afdeling) ook zoveel mogelijk invulling te geven aan en het wanneer (tijdspad, planning of deadline).

a) *Hoewel dit door de gesprekspartners niet als specifiek aandachtspunt is meegegeven en de rekenkamercommissie hier alerter op is dan voorheen, is de rekenkamercommissie zelf van mening dat op dit punt nog verdere verbetering gewenst is.*

b) *Door de 'wanneer' vraag beter in te vullen kan de gemeenteraad beter in stelling gebracht worden om de uitvoering van de aanbevelingen te monitoren.*

De aanbeveling is gestart maar nog niet afgerond.

- Hoewel dit door de gesprekspartners niet als specifiek aandachtspunt is meegegeven en de rekenkamercommissie hier alerter op is dan voorheen, is op dit punt nog verdere verbetering gewenst, omdat het concreter invullen van het 'wanneer' de gemeenteraad beter in staat kan stellen om de uitvoering van de aanbevelingen te monitoren.

Aanbeveling 4:
Rekenkameronderzoek bevordert de kwaliteit van het gemeentelijk apparaat

Hoewel het lastig feitelijk is te checken is de indruk dat sommige ambtelijke afdelingen rekenkameronderzoek mogelijk eerder als 'lastig' en 'belastend' ervaren dan als een mogelijkheid om de eigen werkwijze te verbeteren. Om deze dysfunctionele beeldvorming weg te nemen is te overwegen om per onderzoek vanuit het ambtelijk apparaat een centraal aanspreekpunt voor het onderzoeksbureau en de rekenkamercommissie naar voren worden geschoven, die als liaison het proces in de keten kan versoepelen.

a) *Hieraan is inmiddels uitvoering gegeven doordat de sturing op de input aan de rekenkamercommissie is gecentraliseerd bij het Directieteam.*

De aanbeveling is afgerond.

- De sturing op de input aan de rekenkamercommissie is gecentraliseerd bij het Directieteam.

Aanbeveling 5:
Treedt aan het begin van een gemeenteraadsperiode in gesprek met de rekenkamercommissie over mogelijke onderzoeksonderwerpen

Bij haar aantreden heeft de huidige rekenkamercommissie een groslijst met onderwerpen samengesteld. Deze is mede in overleg met fractievoorzitters opgesteld. Het is ook mogelijk om als gemeenteraad over deze lijst en eventuele aanvullingen een discussie te voeren met elkaar en met de rekenkamercommissie en daarbij te zoeken naar prioritering (en deze eventueel op te nemen in een 'gemeenteraadsprogramma').
Uiteraard moet de mogelijkheid blijven bestaan om actuele onderwerpen snel te kunnen onderzoeken. Een laatste suggestie in deze is de Rhedense samenleving meer te betrekken bij de keuze van onderzoeksonderwerpen.

a)	*De gemeenteraad staat open voor een gesprek met de rekenkamercommissie om te praten over mogelijke onderwerpen voor onderzoek. Het initiatief voor een dergelijk gesprek komt veelal van de rekenkamercommissie.*
b)	*In het verleden kwam het voor dat het gesprek eenmaal in een gemeenteraadsperiode werd gevoerd met het bestuurlijk coördinatie overleg (de fractievoorzitters).*
c)	*De commissie was in 2020 opnieuw voornemens om in dialoog te gaan met de fractievoorzitters om onderwerpen op te halen. In verband met de coronacrisis is ervoor gekozen om dit schriftelijk te doen. Ook in 2021 heeft dit gesprek, om dezelfde reden, niet plaatsgevonden. Er is toen niet alsnog besloten tot een schriftelijke ronde.*
d)	*Op 6 oktober 2022 heeft de rekenkamercommissie, op haar initiatief, een bezoek aan de fracties gebracht.*
e)	*De rekenkamercommissie is graag bereid om een rol te vervullen in het introductieprogramma van de gemeenteraad.*

De aanbeveling gestart maar nog niet afgerond.

- Er vindt geregeld overleg plaats met de gemeenteraad; meestal op initiatief van de rekenkamercommissie.
- De rekenkamercommissie is graag bereid om een rol te vervullen in het introductieprogramma van de gemeenteraad.

Aanbeveling 6: **Neem de actiepunten uit een afgerond onderzoek op in de lange termijn-agenda van de gemeenteraad en vraag het college op gezette tijden naar de voortgang/stand van zaken**
Op dit moment monitort de gemeenteraad niet of nauwelijks de doorwerking van aanbevelingen uit afgerond rekenkameronderzoek. Een mogelijkheid hiertoe is om het onderzoek/onderwerp op te nemen in de lange-termijn agenda van de gemeenteraad, zodat een onderwerp periodiek terugkomt. Het is aan de griffie om dit te doen. Indien mogelijk en gewenst kan er ook een terugkeerfrequentie (eenmalig, of meerdere keren) en een termijn (jaarlijks, tweejaarlijks, enzovoort) aan deze actie worden gekoppeld. Op deze manier ontstaat ook automatisch een monitoringssystematiek. De griffie houdt ook de lijst de met toezeggingen van het college bij na een eventueel debat over de aanbevelingen. Ook deze lijst biedt aanknopingspunten voor monitoring van de doorwerking.

a)	*Sinds het onderzoek van de rekenkamercommissie "In stelling voor de nieuwe Jeugdwet" wordt aan deze aanbeveling uitvoering gegeven. In een amendement heeft de gemeenteraad besloten om de uitvoering van de aanbevelingen te concretiseren door de gemeenteraad en op de Lange Termijn Agenda te plaatsen.*
b)	*Uit dit doorwerkingsonderzoek blijkt dat door gemeenteraadsleden geregeld wordt gevraagd naar de status van aanbevelingen van een onderzoek. In het geval van het armoede- en minimabeleid heeft dat zelfs geleid tot een amendement als gevolg waarvan de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen in de bijlage is opgenomen.*
c)	*In het gesprek dat in het kader van dit doorwerkingsonderzoek is gevoerd met een aantal leden van de gemeenteraad is het blijven monitoren en sturen op de uitvoering van de aanbevelingen als belangrijkste knelpunt benoemd. Men steekt de hand in eigen boezem, maar geeft tevens aan hiervoor graag meer handreikingen te krijgen. Hierbij wordt onder meer geopperd om de status in een jaarlijkse bijeenkomst te bespreken of aanbevelingen die de gemeenteraad meer in deze rol dwingen en faciliteren.*

De aanbeveling gestart maar nog niet afgerond.

- Inmiddels wordt aan deze aanbeveling uitvoering gegeven doordat de gemeenteraad in een amendement heeft besloten om de uitvoering van de aanbevelingen te concretiseren en op de Lange Termijn Agenda te plaatsen. Ook wordt door gemeenteraadsleden geregeld gevraagd naar de status van de aanbevelingen.

- Door gemeenteraadsleden wordt het blijvend monitoren en sturen op de uitvoering van de aanbevelingen als belangrijk knelpunt ervaren, waarvoor men zichzelf verantwoordelijk voelt, maar waarin men ook graag geadviseerd zou willen worden. Als voorbeeld wordt gegeven om jaarlijks tijdens een bijeenkomst de status van de aanbevelingen te bespreken.

Aanbeveling 7: **Wees in de bestuurlijke reactie specifiek(-er) over welke conclusies of aanbevelingen op welke punten wel of niet worden ondersteund**
De bestuurlijke reactie van het college is in meerdere van de onderzochte rapportages vrij algemeen geformuleerd, of bevat een open einde (zoals in gesprek gaan met de ambtelijke organisatie over de aanbevelingen aangaande archief- en dossiervorming). Duidelijker en specifieker zijn over welke aanbevelingen wel of niet (en waarom) worden ondersteund bevordert de discussie met de gemeenteraad over de aanbevelingen.

a)	*Uit het doorwerkingsonderzoek blijkt dat de reacties van het College nog steeds vrij algemeen geformuleerd zijn, of een open einde bevatten.*
b)	*Het college en management staan positief tegenover het meer SMART maken van afspraken. Hiermee worden verwachtingen beter afgestemd. Het sturen op resultaten is niet alleen doelgericht, maar maakt ook prioriteiten zichtbaar.*

De aanbeveling is nog niet opgevolgd.

- Reacties van het College zijn nog steeds vrij algemeen geformuleerd, waarbij niet duidelijk en specifiek wordt aangegeven welke aanbevelingen wel of niet (en waarom) worden ondersteund.
- Het College en de organisatie zijn hiertoe wel graag bereid.

Aanbeveling 8: **Formuleer in de bestuurlijke reactie waar mogelijk zo concreet mogelijk wat het college met de aanbevelingen gaat doen (wat), welke afdeling dit gaat doen (wie) en op welke termijn (wanneer).**
De bestuurlijke reactie is in de regel algemeen geformuleerd in termen van wat het college met de aanbevelingen gaat doen. Er wordt bijvoorbeeld geschreven dat de aanbevelingen 'ter harte' worden genomen, en dat het college 'zich kan vinden' in een bepaalde aanbeveling. Dat is uiteraard positief, maar een nadere toelichting over wat het college dan daadwerkelijk met de aanbevelingen gaat doen, ontbreekt. Het is raadzaam om zo concreet mogelijk aan te geven wat het college met een aanbeveling gaat doen, wie hier uitvoering aan moet geven (ambtelijk organisatiedeel en/of portefeuillehouder) en indien mogelijk ook op welke termijn (wanneer).

a)	*Uit het doorwerkingsonderzoek blijkt dat de reactie van het College nog steeds in de regel algemeen geformuleerd is en minder specifiek aangeeft wat, welke afdeling op welke termijn gaat doen.*
b)	*Het College onderschrijft het belang van het maken van duidelijke afspraken over de aanbevelingen (WAT) en de planning (WANNEER). En is graag bereid in afstemming met de griffie dit te monitoren via bijvoorbeeld Ibabs.*

De aanbeveling is nog niet opgevolgd.

- Op dit moment wordt door het College in de regel in de bestuurlijke reactie nog niet specifiek aangegeven wat, welke afdeling op welke termijn gaat doen.
- Het College onderschrijft het belang van het maken van duidelijke afspraken en is graag bereid om dit in afstemming met de griffie te monitoren.